Bijdrage tot de geschiedenis der regtspleging in fiscale strafzaken

I 10

BIJDRAGE TOT DE GESCHIEDENIS DER REGTSPLEGING IN FISCALE STRAFZAKEN.

BIJDRAGE TOT DE GESCHIEDENIS DER REGTSPLEGING IN FISCALE STRAFZAKEN.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN HET ROMEINSCH EN HEDENDAAGSCH REGT,

AAN DE HOOGESCHOOL TE UTRECHT,

NA MAGTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Mr. H. P. G. QUACK,

GEWOON HOOGLEERAAR IN DE REGTSGELEERDE FACULTEIT,

MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAT

EN

VOLGENS BESLUIT DER REGTSGELEERDE FACULTEIT,

TE VERDEDIGEN

op Vrijdag den 26sten Junij 1874, des namiddags te 2 uren,

DOOR

CHRISTIAAN HENDRIK VAN MEURS,

GEBOREN TE HAARLEM.

UTRECHT,
J. DE KRUYFF.
1874.

AAN MIJNE OUDERS.

INLEIDING.

Het valt in het oog, dat, naarmate een volk beschaafder wordt, en zijne Staatsinrigting zich dus meer ontwikkelt, deze hoe lang zoo kostbaarder wordt, en er voortdurend een grootere behoefte aan een wel voorziene schatkist ontstaat.

Geen wonder dus, dat de regeringen er ten allen tijde op bedacht zijn geweest, om zich in zoo ruime mate mogelijk geld te verschaffen.

Hoe duidelijk het nu ook zij, dat een Staat, zonder geld, dus zonder belastingen, niet in stand kan blijven, toch ziet men steeds, dat niet weinigen, de een meer, de ander minder, trachten die zooveel mogelijk te ontduiken. — Geen wonder dus, dat men reeds vroeg strenge straffen daartegen bedreigde.

Nadat de Vereenigde Nederlanden, ten deele ook daartoe genoopt door den druk van hatelijke en onregtvaardige belastingen, den 26sten Julij 1581 den koning van Spanje plegtig van de heerschappij over deze Gewesten hadden vervallen verklaard, moesten

er, om dat besluit met alle kracht te kunnen handhaven, zware lasten op het volk gelegd worden, die het intusschen gaarne droeg, zoo men daardoor slechts van het juk des vreemdelings bevrijd bleef.

Hoewel het nu naauwelijks noodig kan schijnen, dat er, onder zulke tijdsomstandigheden, placaten hebben moeten gemaakt worden, om het frauderen tegen te gaan, zoo blijkt toch uit de herhaalde en strenge strafbedreigingen, dat het sluiken ook toen al even veel aantrekkelijks had als tegenwoordig [1]). De belastingen, destijds Gemeene Middelen genoemd en inzonderheid de in- en uitgaande regten, toen bekend onder den naam van Convoyen en Licenten [2]), werden

---

1) Vgl. hierover Luzac, Hollands Rijkdom, Dl. 4, pag. 126 vlg., 258, 373.

2) Vergelijk over hetgeen de Convoyen en Licenten oorspronkelijk waren, de geschiedenis van het Nederlandsche Zeewezen, door Mr. J. C. de Jonge, Dl. I, pag. 267 vlgg.

Daaruit blijkt, dat het Convooi in den aanvang een vergunning was voor de schepen, om vrijelijk sommige wateren te mogen bevaren. Later werd het woord gebezigd voor het geld, dat betaald moest worden door hen, die verlangden hunne reis onder geleide van oorlogschepen te ondernemen, terwijl het daarna weder een vrijgeleide werd, door den Prins tegen voldoening van een zekere som verleend, ter beveiliging der kooplieden tegen de rooverijen der Watergeuzen. Langzamerhand veranderde dit in een vast regt, hetgeen alle schepen, naarmate van hunne lading, bij het uitgaan en inkomen moesten voldoen, waarvoor zij op zee door de oorlogschepen van den Staat beschermd werden.

De oorsprong der Licenten was deze, dat de Staten en wel die van Zeeland het eerst (in October 1572), verboden om goederen naar de door den vijand bezette landen te vervoeren, tenzij daarvoor een zeker verlofgeld, Licent geheeten, werd betaald. Ook dit regt is met verschillende wijzigingen blijven bestaan.

al spoedig na hunne instelling, op alle mogelijke wijzen ontdoken [1]).

Dit had ten gevolge, dat de Staten op maatregelen bedacht werden, om die sluikerijen tegen te gaan, die, zooals zij zich in een Placaat van den 14den April 1587 [2]) uitdrukken, strekten „tot seer groote schade ende verminderinge van de gemeene middelen, daer mede dese Landen tegens de gheweldige tyrannye van de vijanden beschermt moeten worden."

Bij een placaat van 25 July 1584 [3]) werd de kennisneming van voorkomende fraudes opgedragen aan de Collegien van den Gedeputeerden Raad der Staten in iedere provincie, met den bepaalden last, om niet alleen alle goederen, waarmede men getracht had bedrog te plegen, maar ook de vervoermiddelen, waarin zij geladen waren geweest, verbeurd te verklaren.

Reeds toen schijnt de Regering de noodzakelijkheid ingezien te hebben, dat bij die belastingprocessen het Land door een bepaald daartoe aangewezen ambtenaar werd vertegenwoordigd, die, Commissaris-Gene-

1) Hoe verschoonend men oordeelde over zulke sluikerijen, blijkt o. a. uit Luzac, Hollands Rijkdom, Dl. 4, pag 258, waar wij in de noot lezen: „Dit is altoos aangemerkt als een zaak van weinige importantie, „en veeleer „als een aardige trek, dien men den Bedienden van de Licenten gespeeld „heeft, 't welk tot zoo een uiterste gekomen is, dat sommigen onder de „Negotianten zich niet ontzien van te durven zeggen, genoegsaam ten aanhoore „der Commisen: *Ik hebbe daar zoo even de Commisen weder opgeligt*, en men „zoude veel werk hebben, om die ingewortelde denkbeelden te doen veranderen."

2) Te vinden Ned. Placc-Boeck 1581—1644 (fol 43), Amst. bij Jan Janssen, 1644.

3) Ned. Placc-Boeck, fol. 18.

raal [1]) genaamd, later, nadat de kennisneming van zaken, de Convoyen en Licenten betreffende, aan de Collegien ter Admiraliteit werd opgedragen, den titel verkreeg van Advocaat-Fiscaal, uit welke bediening de tegenwoordige Rijksadvocaten allengs schijnen ontstaan te zijn.

Daar het nu nog heden ten dage een niet opgeloste quaestie is [2]), of men de kennisneming van bedriegerijen bij belastingen, zoowel sluikerijen als fraudes van ambtenaren, aan den gewonen regter al dan niet moet opdragen, of dat men deze taak beter aan speciale collegies kan toevertrouwen, zoo schijnt het niet oneigenaardig, de regtspleging dienaangaande, zooals die in ons land van de stichting der Republiek tot op onzen tijd geweest is, in korte trekken te schetsen.

Reeds bij een oppervlakkige beschouwing is het duidelijk, dat wij de geschiedenis daarvan in verschillende tijdvakken kunnen splitsen; het eerste, en wel het grootste deel loopt dan van den aanvang der Republiek tot het laatst der vorige eeuw, toen er een geheele omkeer, zoo der staatsinstellingen in 't algemeen, als meer bijzonder in de judicatuur plaats had; het tweede tot het jaar 1813, toen bij het herkrijgen onzer onafhankelijkheid veel wat van Franschen oorsprong was, weder werd afgeschaft; het derde tijdperk, eigenlijk van overgang, van 1813—1822 en eindelijk het vierde sedert de wet van den 26sten Augustus 1822 tot op onze dagen.

---

1) Zie het aangch. Placc. van 24 Julij 1584.

2) Grondwet Art. 146.

1. De Regtspleging ten tijde der Republiek.

Ter inning der accijnsen, de belasting waarop wij hier voornamelijk het oog hebben, waren oudtijds twee verschillende middelen in zwang, namelijk door Collecte, dat is, door onmiddelijk van Regeringswege aangestelde commiesen, zooals tegenwoordig nog gebruikelijk is; of door Verpachting, welk stelsel hier te Lande tot 1748, in Frankrijk o. a. tot aan de revolutie in gebruik is geweest.

Toen in 1579 de Unie van Utrecht tot stand kwam, werd daarbij bepaald, dat door de Geünieerde Provinciën, ter voorziening in de kosten van defensie, op een eenparigen voet zekere imposten enz. zouden geheven worden, waarbij de wijze van invordering, bij collecte of bij verpachting, werd vrijgelaten. [1]) Daar echter sinds 1557 het stelsel van verpachting voor de accijnsen bestond, bleef men vooreerst daarbij. — De gelijkheid van heffing liet evenwel altijd gedurende het bestaan der Republiek zeer veel te wenschen over, hetgeen dikwijls tot hooggaande onaangenaamheden tusschen de Provinciën onderling aanleiding gaf.

Daar de toestand, waarin deze Gewesten zich gedurende den oorlog tegen Spanje in het eerste tijd-

---

1) Mr. P. H. Engels. De Geschiedenis der Belastingen in Nederland, pag. 84.

perk bevonden, gelijk wij niet behoeven aan te wijzen, zoo hagchelijk was, dat er wel al het beleid van den Prins en van 's Lands Staten toe gevorderd werd om in den nood te voorzien en den vijand met eenige hoop op goeden uitslag het hoofd te kunnen bieden; zoo is het niet te verwonderen, dat men zaken, die niet regtstreeks op 's Lands verdediging betrekking hadden, zooals de regtspleging in belastingzaken, slechts voorloopig regelde.

Integendeel, wij, die uit den tegenwoordigen tijd weten, wat een „voorloopige" regeling beteekent, — men denke slechts aan de Regterlijke Organisatie, aan het Hooger Onderwijs, aan de krachtens art. 146 der Grondwet nog altijd te wachten wet regelende de regtspraak in *alle* belastingzaken en aan zoovele andere onderwerpen — wij hebben reden om ons te verbazen, dat het reeds meergemelde placaat, van 24 Julij 1584, waarbij de daarin bedoelde punten slechts voorloopig geregeld waren, reeds den 8. October 1596 [1]) door eene definitieve wet vervangen werd.

Daarbij werden de Pachters verpligt, om bij voorkomende fraudes of differenten hunne actie daarvan „te doen intenteren door de Advocaten-Fiscaels voor de Collegiën van de Admiraliteit respective, in elk quartier daartoe gedelegueert."

Gelijktijdig met deze regeling werden er vijf

---

1) Ned. Placc. Boeck fol. 185.

„Commisen Generaels der Convoyen en Licenten" aangesteld, ten einde zoowel op de Pachters als op alle ambtenaren der belastingen (die van Staatswege werden aangesteld), een behoorlijk toezigt te houden. — Ook werd hun opgedragen, om, bij het ontdekken van eenige fraude, speciaal van beambten, daarvan kennis te geven aan den Advocaat-Fiscaal, ten einde die, als hierboven gezegd is, bij de gedelegeerden van de Collegien ter Admiraliteit tot veroordeeling zoude procederen.

Uit het slot van artikel XIV [1]) van het placaat

---

1) De voorsz. Generaels sullen als principale Officieren van de Convoyen ende Licenten, soo wanneer sy eenige frauden gewaer sullen worden, haer in aller getrouwigheydt ende deligentie informeren, op de gelegenheydt ende geschiedenisse van dien, ende eenigh bedrogh ofte fraude achterhaelt hebbende, en sullen geensins mogen composeren, ofte eenigh verdragh ofte over-komste met partyen daer van maecken, nochte gedoogen dat bij eenige andere Officieren gemaeckt, ofte de calangie van dien aengenomen werde, dan sullen na voorgaende informatie op de persoonen, schepen ende goederen, door den Advocaet-Fiscael doen procederen ende concluderen, naer uytwysen der Placcaten daer van gemaeckt ofte noch te maken, voor de Collegien van de Admiraliteyt respective, in elcke Provintie ofte quartiere specialick tot kennisse van dien gecommitteert ende gedelegueert, ofte andere daer toe te committeren ofte delegueren, die deselve saken gehouden worden sommierlick ende in conformité van haerluyder Instructie af te doen. Ende indien bevonden worde, dat de voorseyde Generaels, met de persoonen de voorsz. fraude gecommitteert hebbende, hadden gedissimuleert, geconniveert, ofte andersins deselve hadden laten composeren buyten rechte, 't zij door haer selven ofte door yemanden anders, sullen deselve verbeuren soo vele de geheele weerde van de goederen sal konnen bedraghen, daer inne de fraude gecommitteert was, ende bovendien van hare officie gepriveert ende arbitralick gestraft worden, naer gelegentheydt van de sake. Ende soo wie soodanige frauden sal komen te ontdecken, sal participeren in soodanige breucken d'eene helft, al waer 't oock drie jaren na de gecommitteerde fauten. — Verg.

van 7 October 1596 schijnt op te maken, dat men voor overtredingen, door ambtenaren in hunne functie begaan, een verjaringstermijn heeft willen vaststellen, en dat wel van drie jaren, waarschijnlijk ten einde het oprakelen van reeds lang gebeurde feiten, enkel uit winstbejag, n.l. om in de beloopen boeten te participeren, te voorkomen.

Aan deze Commisen-Generaels werd ook vrije toegang verleend tot de Collegien ter Admiraliteit, wanneer er belastingzaken zouden behandeld worden en zulks: ten einde „aldaar te remonstreren alle „saecken, die zij sullen achten tot der Landen voor„deel ende meesten profijte te strecken." [1]) Hieruit schijnt te blijken, hoewel de vergelijking niet geheel juist is, dat, terwijl de Advocaat-Fiscaal meer het Openbaar Ministerie vertegenwoordigde, aan de Commisen-Generaels in zekeren zin meer de werkzaamheden der tegenwoordige Rijks-Advocaten waren opgedragen, waarop wij echter later, bij het bespreken van den tegenwoordigen toestand, hopen terug te komen.

De hier beschreven toestand duurde voort tot het jaar 1748, toen men van het stelsel van verpachting der belastingen terugkwam en besloot ze direct van Staatswege te doen innen. De redenen van dit, door den Prins van Oranje Willem IV voorgestelde be-

---

wegens het misbruik in 't algemeen van zulke compositien of transactiën, de Crim. Ordonn. van Philips, Art. XIII.

[1]) Ned. Placc. Boeck, fol. 202.

sluit waren tweeërlei: ten eerste de knevelarijen der Pachters, die reeds op verschillende plaatsen, o. a. in Friesland en Groningen, maar vooral te Amsterdam, tot geweldige oproeren hadden aanleiding gegeven [1]; en ten tweede de langdurige en kostbare processen, die dikwijls over kleinigheden door de Pachters aangevangen en dan eindeloos gerekt werden.

Tegelijk nu met deze veranderde wijze van heffing der belastingen onderging ook bij een Generael Placaet van den 22sten Julij 1749 [2], voor Holland en West-Vriesland, de judicatuur een geheele verandering.

Bij dit Placaat, dat den 23sten Augustus van datzelfde jaar, door een reglement op de daarbij bepaalde wijze van procederen werd gevolgd [3], werd de regtspleging over belastingzaken aan Schepenen-Commissarissen en aan Gecommitteerde Raden opgedragen.

Of echter daardoor alle betrekkingen tusschen de Collegiën ter Admiraliteit en de zaken der Convoyen en Licenten kwamen te vervallen, blijkt niet en schijnt ook niet te moeten worden aangenomen. Op verschillende tijden vinden wij toch nog de genoemde Collegien bij belastingzaken betrokken, vooral wat betreft de zoogenaamde „Middelen te Water [4]", die oorspronkelijk in oorlogstijd speciaal voor het onderhoud der Marine waren ingesteld, waarvoor de zorg aan de

1) Engels, pag. 85.
2) Groot Place-Boeck, Dl. 7, fol. 1005.
3) Groot Place-Boeck, Dl. 7, fol. 1011.
4) Vgl. Gr. Place-Boeck, Dl. 7, fol. 1028 en 1029.

Collegiën ter Admiraliteit was opgedragen, ten welken einde de opbrengst der Middelen te Water direct in hunne handen kwam.

Het schijnt niet ondienstig hier nog in enkele trekken den werkkring dier Collegien na te gaan.

Nadat in het jaar 1582 tot een algemeene heffing der Convoyen en Licenten in de Nederlanden besloten was, werd de opbrengst daarvan, benevens die van andere Middelen, aan den hertog van Anjou aangewezen tot het vinden der gelden, die hem tot het voeren van den oorlog toegestaan waren [1]), met bepaling, dat uit de opbrengst der Convoyen en Licenten voornamelijk zouden bestreden worden alle kosten, voortvloeijende uit het in dienst stellen en onderhouden van de oorlogschepen en wat daar verder bij behoorde, noodig tot de verdediging van den Staat.

Na zijn vertrek werd, in 1584, de „superintendentie te water en ter zee" opgedragen aan den Raad van State [2]), met de uitdrukkelijke bepaling, dat de opbrengst der Convoyen en Licenten, die tevens in zijne handen gesteld werd, uitsluitend zoude mogen dienen tot het equiperen der noodige oorlogschepen tot defensie van de Republiek en tot afbreuk van den vijand [3]).

Na het vertrek van Leycester in 1587 [4]) werd deze

---

1) Simon van Slingelandt, Staatk. Geschriften, Dl. IV, pag. 289.
2) " " " " " " " " 297.
3) Instructie voor den Raad van State, d.d. 18 Aug. 1584, Art. 12.
4) S. v. Slingel., Staatk. Geschr., Dl. IV, pag. 297.

Superintendentie aan den Raad van State ontnomen en Prins Maurits aangesteld tot Admiraal-Generaal der Vereenigde Nederlanden; met bepaling, dat hem een „Collegie superintendent van de Admiraliteit" zoude ter zijde staan, welk Collegie echter na zes of zeven jaren weder werd opgeheven [1]).

Op voorstel van Prins Maurits werden nu den 18den Augustus 1597 vijf Collegien ter Admiraliteit opgerigt, n.l. te Rotterdam, Amsterdam, Hoorn of Enkhuizen, Middelburg en een te Dokkum, die gezamenlijk zouden staan onder den Admiraal-Generaal der Republiek [2]).

Deze Collegien, hoewel voorloopig slechts voor den tijd van één jaar opgerigt, zijn tot het einde der Republiek blijven bestaan.

Tegelijk met hunne instelling werd een uitvoerige Instructie voor hen vastgesteld, waarbij hun de kennisneming en jurisdictie opgedragen werd over alles wat het Zeewezen betrof, waaronder niet alleen de judicatuur over voorkomende quaestien, hetzij over Buyten of Prijzen, op zee behaald, hetzij aangaande Convoyen en Licenten, begrepen was, maar ook voornamelijk het toezigt op en het onderhoud van de geheele zeemagt, zoodat het welvaren van den Staat voor een groot deel in hunne handen berustte.

Bij deze Instructie werd ook, evenals dit vroeger

---

1) S. v. Slingel., Staatk. Geschr., Dl. IV, pag. 298.

2) Recueil van Zee-Saaken. 's Gravenhage bij Scheltus, 1730, Dl. I, pag. 1.

was geschied, de opbrengst der Convoyen en Licenten uitdrukkelijk bestemd om alle uitgaven der Admiraliteit te bestrijden en tevens aan de respective Collegiën de kennisneming van alle fraudes en het opzigt over de ambtenaren, met de inning der Convoyen en Licenten belast, opgedragen, waaronder tevens begrepen was het houden van toezigt, dat de heffing der Convoyen en Licenten overal op een eenparigen voet zoude geschieden.

Daar men nu echter zeer goed inzag, dat dit doel niet al te best zoude bereikt worden, enkel door het instellen van vijf van elkander onafhankelijke Collegiën, zoo bepaalde men tevens, dat zij voortdurend in correspondentie moesten blijven met den Admiraal-Generaal, als ook met de Staten-Generaal en daarenboven aan deze laatste elke drie maanden een staat van ontvangst en uitgaaf zouden overleggen.

Van de vonnissen, door hen gewezen, was geen appèl toegelaten, doch zoo de veroordeeling de som van zeshonderd gulden te boven ging, kon Revisie aangevraagd worden, in welk geval de Staten, of, als deze niet vergaderd waren, de Admiraal-Generaal een getal van zeven bekwame personen benoemde, die dan met het Collegie, dat het vonnis gewezen had, het proces moesten herzien.

Zoolang nu deze Collegien door hun hoofd, den Admiraal-Generaal, nog door een zekeren band vereenigd waren, werden alle zaken, tot hun Ressort

behoorende, nog op een tamelijk eenparigen voet behandeld en bestuurd; doch toen in 1650 bij den dood van Prins Willem II, de post van Admiraal-Generaal was opengevallen en niet meer vervuld werd, kwamen er spoedig van alle zijden klagten bij de Staten in.

De hoofdgrieven, die reeds toen en later in nog veel sterkere mate tegen de Collegien werden geopperd, waren vele in getal, die echter alle voornamelijk haren oorsprong hadden in de onafhankelijkheid der Admiraliteiten van elkander en haast evenzeer van de Staten-Generaal. [1])

Wat de Marine betrof, zoo lezen wij in een Rapport over den Staat van Defensie der Republiek, in 1789 door een Commissie uit Hunne Hoogmogenden, onder voorzitterschap van den Heer J. C. van Lijnden uitgebragt, dat elk Collegie zijne eigene bouwmeesters en dus ook zijne eigene wijze van bouwen had, zoodat van de schepen van den Staat het ééne volgens deze, het andere volgens gene wijze van constructie vervaardigd was.

Daarenboven had het niet nakomen van de bepaling van art. 27 der Instructie van 1597, inhoudende, dat wat het ééne Collegie over mogt houden, aan een ander, hetwelk te kort kwam, ten goede zou komen, ten gevolge, dat verscheidene Collegien dikwijls ach-

---

1) S. v. Slingel., Dl. IV, pag. 299.

terlijk waren [1]) met het leveren van het hun aangewezen aandeel in 's Lands vloot, daar, juist op grond van dit artikel, dit aandeel voor alle Collegien altijd even groot was.

De moeijelijkheden, waarin zulke Collegien zich alsdan daardoor gewikkeld zagen, had dan weder ten gevolge, dat het langzamerhand een gewoonte werd, dat de Admiraliteiten, bij de inning der Convoyen en Licenten, om het eens platweg uit te drukken, op allerhande wijzen trachtten elkander een vlieg af te vangen.

Door namelijk veel kleine misbruiken door de vingers te zien of over begane fraudes tegen de uitdrukkelijke bepalingen der placaten in, met de overtreders te composeren, [2]) d. w. z., hen tegen betaling eener zekere boete van de beloopen straf vrij te stellen, ja zelfs door bij de inning een eenigzins lager tarief toe te passen, dan het van Staatswege vastgestelde, zoodat de handel bij voorkeur onder het Ressort van die Admiraliteit zijne waren invoerde, waar het tarief het laagst was, [3]) poogde het ééne Collegie ten koste van het andere zijne inkomsten te vermeerderen, hetgeen natuurlijk op groot nadeel van den Staat moest uitloopen [4]).

---

1) Vgl. Gedenkschriften van Jhr. Alexander van der Capellen. Utrecht 1778. Dl. I, pag. 477.

2) Vgl. Gedenkschriften van van der Capellen, Dl. II pag. 271.

3) " " " " " " Dl. I, pag. 457.

4) S. v. Sl. Dl. IV, pag. 304 vlgg.

Hierbij kwam nog, dat ook de Admiraliteiten mank gingen aan een euvel, dat in het algemeen in de vorige eeuw een kanker voor de Republiek is geweest; nl. het nepotisme, d. w. z. niet alleen het benoemen van vrienden of familieleden tot posten waar een ander meer regt op had, maar ook het begeven van lucrative betrekkingen aan vrouwen en minderjarigen, waarvan die dan de voordeelen trokken, terwijl zij het werk, dat er aan verbonden was, voor een geringe som door anderen lieten verrigten [1]).

---

1) Vergelijk hiermede, de Jonge, Gesch. v. h. Ned. Zeewezen, Dl. V, pag. 116 in de noot, en vooral ook pag. 249, waar de schrijver over de misbruiken bij de Admiraliteiten sprekende, in de noot het volgende zegt:

„Deze en dergelijke misbruiken bestonden ook vroeger, doch nooit in „zulk eene mate als thans, vooral, wat het begeven van ambten aan min„derjarigen betreft, bij de Admiraliteit van Amsterdam. Zoo werd aldaar „in 1717 de minderjarige zoon van een lid dier Admiraliteit tot Com„missaris van de Monstering te Texel benoemd; in 1721 de minderjarige „zoon van een ander lid tot Commissaris en Equipagiemeester in Zeeland. „In een ander jaar werd de gewigtige post van Boekhouder van 's Lands „magazijn en timmerwerf te Amsterdam mede aan een minderjarigen op„gedragen. Een crimineel vonnis werd in 1750 tegen den Commissaris „van de Monstering te Texel uitgesproken, omdat hij zich bij het aan„vaarden van zijnen post verbonden had, de helft van zijne wedde jaarlijks „aan een zeer fatsoenlijk aanverwant van het lid der Amsterdamsche Ad„miraliteit, 't welk hem die betrekking bezorgd had, te zullen uitkeeren „en hij dit werkelijk gedurende ettelijke jaren gedaan had, niettegen„staande hij den eed van zuivering had afgelegd. Een dergelijk vonnis „trof een commies ter recherche, omdat hij aan de dienstmeid van een „zeer bekend Burgemeester van Amsterdam en lid der Admiraliteit, die „hem zijnen post bezorgd had, jaarlijks twee honderd, en aan de dienst„maagd van deszelfs zoon jaarlijks honderd gulden had uitgekeerd. „Een „tweede commies ter recherche verklaarde dat hij zich, bij de aanvaarding „van zijn ambt, had moeten verbinden, jaarlijks aan den knecht van een

Bij al deze misbruiken, die volstrekt niet geheim waren, is het niet te verwonderen, dat men, meer dan misschien anders het geval zoude geweest zijn, klaagde over de onmatige sommen, welke de Admiraliteiten jaarlijks kostten, de drie Collegien in Holland en West-Friesland bijv. in het jaar 1688 reeds een half millioen [1]), zonder nog allerlei extra posten te rekenen [2]).

Herhaalde malen is gedurende de Republiek op dit alles gewezen en zijn er middelen ter verbetering aangegeven; o. a. in een uitstekende Memorie van

---

„ander lid der genoemde Admiraliteit honderd gulden te zullen uitkeeren; „een ander, dat hij aan den koetsier, den tuinman en de keukenmeid „van datzelfde lid jaarlijks 400 gulden had moeten betalen. De substituten „en substituten van substituten waren bij alle Admiraliteiten vergund. „Alles getrokken uit de *Not. der Adm.*"

1) S. v. Sl. d. IV. pag. 303.

2) Opmerking verdient hierbij de volgende plaats uit de gedenkschriften van van der Capellen Dl. I. pag. 391; er blijkt toch uit, dat er reeds in 1626 misbruiken bestonden, die algemeene opspraak verwekten. Hoewel deze betreurende, verdient het volgens hem, de hoogste afkeuring, dat men het volk met de abuizen bekend had gemaakt:

„Onverstant ende blinde yver van sommighe nieuwe luyden in regeringhe „hebben d'abusen in het Collegie van Rotterdam ter Admiraliteit onder de „gemeynth gespreyt, den geheelen Raedt ten spot gestelt, ende d'autoriteyt „den gemeinen man onder de voeten geworpen; de Raeden worden alle„gader voor Lantdieven gescolden, met murmuratie op het Collegie; oock „worden de Richteren, door een samenrottinghe van 't graeuw voor 't „Stadhuis, daar voor gescolden, om dat een van de gewesene Raden ter „Admiraliteyt, met name van der Mast, syn arrest ende bewaringhe „ontsnapt, sich naer Delft hadde begeven, als of sulk met oochlukinghe „ende door gescenken gesciet ware.

„Faxit Deus, (zoo voegt hij er bij) ne exemplum serpat ad alia Col„legia, tam Politica quam maritima, et ne vulgus, instigatione perversorum „hominum, obedientiam magistratui debitam exuat, tributaque neget!"

Simon van Slingelandt, in het jaar 1720, „over het redres van de zaken ter Admiraliteit", waaraan wij verscheidene der hier vermelde bijzonderheden ontleend hebben. Hij vestigde niet alleen het oog op de bestaande misbruiken, maar gaf ook de middelen ter verbetering aan, o. a. het meer de hand houden aan de Instructie van 1597 en het instellen van een Collegie-superintendent, dat over de vijf Admiraliteiten als het ware het toezigt zoude hebben. Al zijne pogingen stuitten echter af op de tegenwerking van hen, die bij het behoud van den toestand belang hadden, niet het minst van de leden der Admiraliteiten zelve, zoodat het hierboven aangehaalde Rapport van 1789 de zaken nog in denzelfden toestand vond. Eerst met de Revolutie, die zoovele zaken en instellingen heeft doen verdwijnen, kwam er een einde aan die misbruiken, maar tevens aan het bestaan van de Collegien ter Admiraliteit.

Keeren wij na deze uitweiding nog met een enkel woord tot het Placaat van 1748 terug.

Gelijk wij reeds opgemerkt hebben, onderging de judicatuur hierbij reeds daardoor een groote verandering, dat, terwijl alle zaken vroeger voor vijf Collegien van gelijken rang kwamen en er dan van hunne uitspraak geen hooger beroep werd toegelaten, de

regtspleging nu aan twee soorten van Collegien van ongelijken rang werd opgedragen [1]).

Beider werkkring werd duidelijk omschreven en wel zoodanig, dat de zaken ter eerster instantie tusschen beide verdeeld werden, terwijl tevens bij alle eenigzins belangrijke zaken hooger beroep van de vonnissen van Schepenen- Commissarissen op Gecommitteerde Raden toegelaten was.

Er werd bepaald, dat in elke stemhebbende stad, den Haag daaronder begrepen, een Collegie van Schepenen- Commissarissen de judicatuur zoude uitoefenen. Aanvankelijk werd hun aantal op drie vastgesteld, benevens een plaatsvervanger, met de bepaling, dat zij jaarlijks door den Erfstadhouder Prins van Oranje benoemd zouden worden.

Zeer spoedig echter, n.l. den 29 Julij 1750 [2]) werd op de overweging, dat: „het gantsch niet buiten be„denken was, of een getal van drie Personen in een „crimineel extraordinair proces wel recht behoorde te „doen op confessie, nadien het zoude kunnen gebeu„ren, dat in zoo een geval een Ingezeeten van het „Land alleen door twee consonante stemmen zoude „worden gecondemneert tot een Lijfstraffe", voor zulke

---

1) Reglement, waarna in zaaken de gemeene Middelen betreffende, zoo voor de Gecommitteerde Raaden als voor Schepenen-Commissarissen als gecommitteerde Rechters, van nu voortaan zal worden geprocedeert. Den 23e Augusty 1749 (Gr. Placc. Boeck Dl. 7 fol. 1011).

2) Gr. Placc. Boeck Dl. 7 fol. 1023.

gevallen de judicatuur aan de geheele Schepensbank opgedragen [1]). De vonnissen, door deze Collegien gewezen, niet hooger loopende dan een veroordeeling tot een boete van hoogstens tweehonderd gulden, zonder eenige „sequele van infamie" zooals artikel XIX van het Placaat van den 22 Julij 1749 zegt, waren aan geen hooger beroep onderhevig, terwijl men zich daarentegen van alle vonnissen, die meer inhielden, op de Gecommitteerde Raden kon beroepen.

Aan deze werd tevens ter eerster instantie opgedragen de kennisneming van alle zaken tegen ambtenaren der belastingen, hetzij wegens ontrouw, nalatigheid of pligtverzuim in het algemeen, als ook van alle geschillen tusschen beambten onderling [2]).

De vonnissen, door hen gewezen, waren voor geen hooger beroep vatbaar; het vragen van Revisie was echter toegelaten; de zaak werd dan op nieuw door hetzelfde Collegie behandeld, bijgestaan door vijf, telkens voor een bepaald geval door de Staten benoemde Adjuncten-Reviseurs [3]).

---

1) Raadpensionaris van Holland was toen de schrandere Regtsgeleerde Pieter Steyn.

2) Generaal Placc. 22 Julij 1749 Art. 15.

3) „ „ „ „ „ Art. 20. De vorm van een arrest, waarbij de vorige uitspraak bevestigd wordt, is te vinden bij: Postel, Commentarii de Republica Batava, Lugd. Bat. 1795, pag. 514: „De Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland „en de H. H. Adjuncten Reviseurs, gehoort het geplaidoyeerde van par„tijen, en geëxamineerd hebbende de stukken ter wederzijde respective„lijk overgegeven, voorts op alles gelet hebbende, dat in consideratie „konde komen en heeft mogen moveeren, doende regt, verklaren in de

Tweede Tijdvak. 1795—1813.

Gaan wij na dit overzigt van de geschiedenis der Collegien, aan wie gedurende de Republiek de kennisneming van belastingzaken opgedragen was, over tot het tweede tijdvak, dat wij, niettegenstaande het ongelijk veel korter is, dan het eerste, toch nog in twee afdeelingen moeten splitsen. De eerste afdeeling begint in 1795 en loopt tot 1806, gedurende welken tijd de toestand slechts ten deele en wel voorloopig veranderd werd; terwijl de tweede afdeeling haren aanvang neemt met de Generale Ordonnantie van den 17den Januarij 1806.

In weerwil van de geheele omkeering van den staat van zaken hier te lande in 1795, bleef evenwel voorloopig de judicatuur over de Middelen te Lande in haar geheel.

De inrigting nogtans van de Collegien ter Admiraliteit, die nog altijd met de judicatuur over de Middelen te Water belast waren, eischte gelijk wij gezien hebben, dringend voorziening.

De revolutionaire Staten-Generaal het beter oordeelende, den knoop door te hakken, dan pogingen tot verbetering te doen, hieven toen, bij Publicatie van

---

„sententie en arrest van Gecommitteerde Raden, geresumeert en gearres-„teert den — en gepronuntieerd den — alhier in quaestie, niet te we-„zen gecommitteerd erreur, en den Impetrant dien volgends bij gemelde „sententie en arrest te wezen niet bezwaart, compenseeren de kosten „om redenen de Gecommitteerde Raden en H. H. Adjuncten-Reviseurs „daartoe moveerende."

den 11den Maart 1795, [1]) de vijf Admiraliteits-Collegien op, en stelden in hunne plaats een „Committé tot de zaken van de Marine" aan, met bepaling, dat dit Committé, dat in den Haag zitting zoude houden, belast zoude zijn met alle zaken, die tot dien tijd toe de werkzaamheden van de Collegien ter Admiraliteit hadden uitgemaakt.

Dit Committé bleef in stand tot het jaar 1802.

De judicatuur over de Middelen te Water, als ook de geheele directie en administratie daarvan, werd in dat jaar opgedragen aan een Zeeraad, [2]) die zitting zou houden in den Haag.

Deze werd belast [3]) zoowel met de kennisneming van alle fraudes en overtredingen, als met de beregting van misdaden door de Ambtenaren, Bedienden en Suppoosten van den Raad in officio begaan, behalve door de Fiscaals, den Secretaris, den Inspecteur — en de Commiseu-Generaal, die, zoo het geval zich mogt voordoen, voor het Nationaal-Geregtshof zouden te regt staan.

Gelijk hieruit blijkt, werd het Openbaar Ministerie bij den Raad niet waargenomen door één Advocaat-Fiscaal, maar door meerdere, en dat wel één voor elken tak van regtspleging, die te zamen het Officie-

1) Te vinden in de Jaarboeken der Bataafsche Republiek. Dl. II pag. 107.

2) De Instructie te vinden in de volledige Verzameling der publicatiën voor de Ingezetenen der Bataafsche Republiek van 22 Aug. 1801 tot 15 Junij 1802. Dl. 9, N°. CCXCVII.

3) Art. 49.

Fiscaal genoemd werden. Vooral in de zaken, Convoyen en Licenten betreffende, was, ter voorkoming van misbruiken, alle eigenmagtig handelen hun verboden, zoodat zij noch voor overtredingen, noch zelfs voor contraventien, compositien mogten aangaan buiten voorkennis en goedvinden van den Raad [1]).

Hooger beroep van de uitspraken of vonnissen door den Raad gewezen, werd niet verleend; in civile zaken echter, wier bedrag de som van *f* 600 overtrof, was het vragen van Revisie binnen het jaar toegestaan; in dat geval werden door het Staatsbewind vier bekwame personen aangewezen, die als Adjuncten-Reviseurs met drie leden van den Raad, het proces moesten herzien, waarbij nog deze bepaling gevoegd was, dat, zoo het vonnis met meerderheid van stemmen was uitgesproken, er onder de drie Leden Reviseurs van den Raad één moest zijn, die tot de minderheid had behoord [2]). De som, door den aanvrager der Revisie te consigneren, werd door het Staats-Bewind op voordragt van den Raad, naar gelang van de grootte van het proces, vastgesteld.

In de maand Junij van hetzelfde jaar werd de judicatuur over fraudes van de Gemeene Middelen en Belastingen, met uitzondering dus natuurlijk van de Middelen te Water, door het geheele Land, zooals het toen in Departementen verdeeld was, voorloopig op

1) Art. 53.
2) Art. 67.

denzelfden voet geregeld, als vroeger in de Provinciën het geval was geweest. [1])

§ 2.

Deze voorloopige toestand duurde voort tot den 17den Januarij 1806. Op dien dag werd, op voordragt van den Raadpensionaris Schimmelpenninck door Hunne Hoogmogenden een Generale Ordonnantie op de invordering der Middelen te Lande aangenomen, [2]) waarbij ook de judicatuur een geheele verandering onderging.

Deze werd daarbij in de Departementen Holland, Zeeland, Gelderland en Braband aan vier, in de overige aan drie Collegien opgedragen [3]).

In elk Departement werd nl. een Raad van Finantien ingesteld, wiens bevoegdheid zich natuurlijk niet verder uitstrekte, dan het Departement waar hij gevestigd was; terwijl aan een Raad van Judicatuur over de Middelen te Water en te Lande en aan het Nationaal Geregtshof de Jurisdictie over de geheele uitgestrektheid der Bataafsche Republiek werd opgedragen [4]).

---

1) Verzameling van Publicatiën, N°. CCCXV.

2) Deze Ordonnantie was ontworpen door den bekwamen Minister Gogel. Meerdere bijzonderheden over diens leven en uitgebreide werkzaamheden zijn te vinden in een Dissertatie, in 1864 te Leiden verdedigd, van Mr. J. A. Sillem: „De politieke en staathuishoudkundige werkzaamheden van Isaac Jan Alexander Gogel."

3) Artt. 28 en 31.

4) Art. 28.

In de vier eerstgenoemde Departementen werden daarenboven nog Schepenen- of Regters Commissarissen ingesteld [1]), jaarlijks ten getale van minstens drie in elke stad door den Raadpensionaris te benoemen, uit de Schepenen-banken der voornaamste steden in Holland en Zeeland, uit de Plaatselijke Regtbanken der vijf voornaamste steden van Gelderland en uit de Hooge Vierschaar der steden Breda, Bergen op Zoom, 's Bosch en Grave in Braband.

Onder deze Collegien waren de zaken ter eerster instantie aldus verdeeld: Alle gewone calanges, contraventien of differenten kwamen in de vier genoemde Departementen voor de Commissarissen ter Judicature der Middelen te Lande en in de overige voor de Raden van Finantien [2]).

In alle Departementen moesten daarenboven nog ter eerster instantie voor de Raden van Finantien gebragt worden alle actien en calanges tegen de Ambtenaren der Belastingen, behalve de hoogere, ter zake van eenig exces, nalatigheid, enz., alsmede alle actien tegen particulieren wegens feitelijke resistentie tegen deze Geëmployeerden [2]).

Voor den Raad van Judicatuur kwamen ter eerster instantie slechts de delicten, in officio begaan door de hoogere Ambtenaren, nl. den Commissaris Inspecteur-Generaal, de leden der Raden van Finantien en de

1) Art. 31.
2) Art. 30.

Inspecteurs in de Departementen, de Generale Ontvangers en de bij de Raden van Finantien geplaatste Advocaten-Fiscaals [1]).

Het hooger beroep werd mede zeer uitvoerig geregeld.

Van alle vonnissen, gewezen door de Commissarissen ter Judicatuur in de Departementen Holland, Zeeland, Gelderland en Braband en door de Raden van Finantien in de overige Departementen, waarbij de veroordeeling een som van tweehonderd guldens te boven ging, was hooger beroep toegelaten [2]), n.l. van de vonnissen der Commissarissen ter Judicatuur op de Raden van Finantien in hunne respectieve Departementen en in de andere Departementen van de Raden van Finantien op den Raad van Judicatuur der Middelen te Water en te Lande. [3])

Daarenboven kon men zich ook van alle andere vonnissen door de Raden van Finantien gewezen, op bovengenoemden Raad beroepen, behalve in de Departementen Holland, Zeeland, Gelderland en Braband in Lijfstraffelijke zaken van *die* vonnissen die „op Confessie of Convictie buiten form van een ordinair Proces waren gewezen" en in Civile zaken, wanneer den Substituut-Fiscaal (zooals er bij elk Collegie van Commissarissen ter Judicatuur een geplaatst was), zoo in

---

1) Art. 29.
2) Art. 36.
3) Art. 37.

de eerste als tweede instantie zijn eisch was ontzegd, mits deze de som van zeshonderd gulden niet te boven ging. [1])

Van alle vonnissen eindelijk, door den Raad van Judicatuur ter eerster instantie gewezen, stond het vrij om zich op het Nationaal Geregtshof te beroepen.

Daar men echter, evenmin als bij de Ordonnantie van 1750, wilde, dat, waar het Criminele zaken gold, eenig burger van den Staat door een Collegie van misschien slechts drie personen tot een Lijfstraf, Confinement of Bannissement zoude worden veroordeeld, zoo bepaalde art. 34, dat in zoodanige gevallen de regtspraak aan de geheele Regtbank, waaruit de Commissarissen ter Judicatuur zouden zijn gekozen, zoude competeren.

Ter waarneming van het Openbaar Ministerie werd, zooals wij reeds aanmerkten, bij elk Collegie van Commissarissen een Substituut-Fiscaal benoemd, in wiens handen zij tevens bij hunne benoeming den eed moesten afleggen [2]) — Deze Fiscaals waren, evenals de Ontvangers en andere Ambtenaren der Belastingen, bevoegd, om goederen, die naar hunne meening zouden moeten worden verbeurd verklaard, voorloopig in beslag te nemen, terwijl daarenboven de ontvangers enz. die van deze bevoegdheid hadden gebruik gemaakt,

---

1) Art. 38.
2) Art. 33.

verpligt waren, daarvan ten spoedigste aan de Fiscaals kennis te geven. [1])

Bij de uit zulke zaken voortspruitende procedures, werden zij door het bij de Ordonnantie gevoegde Reglement op de wijze van procederen, minder beschouwd als een straf eischend Openbaar Ministerie, dan wel als partij in het geding, daar wij telkens melding gemaakt vinden van de „partijen litiganten [2]) en hunne Advocaten", waaruit schijnt op te maken, dat zij, zoo het geen criminele procedures gold, als volkomen op één lijn werden beschouwd met den Advocaat der partij, die de overtreding gepleegd had.

Bij elken Raad van Finantiën, als ook bij den Raad van Judicatuur, werd een Advocaat-Fiscaal geplaatst, die natuurlijk weder een uitgebreider bevoegdheid had dan de Substituut-Fiscaals. — O. a. verklaarde art. 60 van het Reglement hem bevoegd om, bij het aanleggen van eenige criminele zaak, iemand op eigen gezag bij provisie in civile gijzeling te doen plaatsen, met de bepaling echter, dat hij, zoodra hij kennis zoude bekomen hebben, dat de gijzeling „geëffectueerd" was, zich daartoe door den Raad magtiging moest laten verleenen.

Ook was de Advocaat-Fiscaal belast met de instructie van alle bij de Raden van Finantien aanhangige zaken,

---

1) Regl. op de manier van procedeeren Art. 39.
2) „ „ „ „ „ „ Artt. 27, 32.

en dus in de eerste plaats met het verhooren der beschuldigden, terwijl artikel 66, ten einde te voorkomen, dat een zaak slepende werd gehouden of iemand te lang preventief zoude zitten, bepaalde dat hij uiterlijk acht dagen na het laatste verhoor een Memorie, bevattende zijn eisch, hetzij tot straf, hetzij tot vrijspraak bij den Raad moest inleveren. Mogt het gebeuren, dat acht dagen hiervoor niet voldoende waren, dan was hij verpligt, daarvan met opgave van redenen aan den Raad kennis te geven.

In het algemeen valt op te merken, dat het voornaamste streven in dit Reglement was, om behalve goed, ook *spoedig* regt te bekomen, hetgeen vroeger meestal niet het geval was geweest. Zoo werd aan de Advocaten en Procureurs verboden, om bij het proces stukken over te leggen, die op het punt in quaestie niet regtstreeks van applicatie zouden zijn [1]), met de bepaling, dat zoo dit toch gebeurd was, hun bij het vonnis moest verboden worden om wegens zoodanige stukken hunnen clienten iets in rekening te brengen.

Ook werden zoowel voor Commissarissen, als voor de Raden van Finantien, termijnen vastgesteld, binnen welke, nadat de zaak afgepleit was, de uitspraak moest volgen, en dat wel voor de Commissarissen van veertien dagen en voor de Raden van Finantien van twee maanden, zoo het een zaak in de eerste instantie

---

1) Art. 31.

gold en van vier maanden, zoo zij als Regter in Appèl moesten oordeelen, met bepaling dat, zoo het wegens het volumineuse der zaak ondoenlijk mogt blijken, om die binnen deze termijnen af te doen, de Commissarissen dan kennis van de oorzaken van deze vertraging moesten geven aan den Raad van Finantien in hun Departement en deze weder aan den Raad van Judicatuur [1]).

Voor dezen Raad werd dezelfde wijze van procederen vastgesteld, als voor de Raden van Finantiën, met dit onderscheid, dat alle voor die Raden bepaalde termijnen, voor den Raad van Judicatuur eens zoo lang werden gesteld, uithoofde van de vertraging, die door het overzenden van stukken uit de Departementen en door de te voeren Correspondentien kon ontstaan [2]).

Eindelijk bepaalde art. 86, dat wanneer een zaak in hooger beroep van den Raad van Judicatuur voor het Nationaal Geregtshof mogt worden gebragt, dit Hof geen bijzondere wijze van procederen zoude volgen, maar volgens de daarbij gebruikelijke wijze zoude regt spreken.

Deze Ordonnantie bleef onder de Regering van Lodewijk Napoleon in werking, en werd ook bij onze inlijving in Frankrijk voorloopig in stand gehouden,

---

1) Art. 30 en 55.

2) Art. 84 en 85.

bij een decreet van den 29sten December 1810 [1]) — Daarbij toch werd wel het Fransche stelsel ingevoerd, volgens hetwelk belastingzaken ook tot de competentie der gewone regtbanken behoorden, doch tevens bepaald, dat, tot de definitieve organisatie daarvan, de zaken bij het oude zouden blijven. — Hiervan was echter uitgezonderd de Raad van Judicatuur der Middelen te Water en te Lande, die opgeheven werd, terwijl de aldaar nog aanhangige zaken werden verwezen naar het nieuw op te rigten Keizerlijk Geregtshof in den Haag [2]).

Deze voorloopige toestand duurde tot den 4den Augustus van het volgende jaar, toen, overeenkomstig

---

1) J. M. Kemper. Code Organique des Départemens de la Hollande 's Hage 1812 pag. 478.

Zie hier den tekst van de hierop betrekking hebbende artikelen:

Art. 4.

Jusqu'à l'organisation définitive des cours et tribunaux et des préfectures dans nos départemens de Hollande, les affaires en matière de contributions continueront d'être instruites et jugées d'après les lois anciennes, sauf les modifications ci-après.

Art. 5.

Les affaires civiles en matière de contributions directes et indirectes, pendantes devant l'ancien conseil des impôts et douanes, (raad van judicatuur) sont attribuées à notre cour impériale de la Haye; et il sera sursis à leur poursuite jusqu'à l'organisation de ladite cour.

Art. 6.

Les affaires criminelles pendantes devant le même conseil sont attribuées à la même cour.

2) Andere bijzonderheden betrekkelijk de regtspleging in fiscale zaken onder de Fransche heerschappij, waaruit o. a. blijkt dat men van de regtbank te Utrecht in zaken van Douane naar Valenciennes in hooger beroep werd gesleept en dan tot in cassatie kwam, zijn te vinden in de brieven van A. R. Falck aan Mr. C. Vollenhoven, 1813, blz. 189—194. (1ste uitgaaf).

het vorige decreet, alle zaken betreffende de onbeschrevene middelen (indirecte belastingen), naar de gewone regtbanken werden verwezen [1]).

Het ambt van Advocaat-Fiscaal, dat bij het decreet van den 18den October 1810, houdende een algemeen Reglement ter Organisatie der Departementen van Holland [2]), was behouden, bleef ook nu in stand, met dit onderscheid echter, dat hetgeen vroeger een geheel zelfstandige betrekking geweest was, een meer ondergeschikte werd, daar toch in het vierde artikel van het decreet van den 4den Augustus 1811 bepaald werd, dat zij aan de directeurs der belastingen waren onderworpen en toegevoegd [3]).

Hierdoor werden zij eenigermate, wat later de Rijksadvocaten geworden zijn; de advocaat, die bij belastingzaken enkel de financiele belangen van het Rijk behartigt, terwijl hij de verdere strafvervolging aan het Openbaar Ministerie overlaat.

Derde Tijdvak. 1813—1822.

Te gelijk met het Fransche stelsel van vervolging der belastingzaken, was ook het Fransche douanestelsel ingevoerd, hetgeen echter in de weinige jaren, dat het hier in werking was, evenals meerdere Fran-

1) Kemper, pag. 648.
2) Kemper, pag. 126.
3) " pag. 650.

sche instellingen, zoo gehaat werd, dat een der eerste Regeringsdaden van Willem I daarin bestond, dat Hij het Douane-stelsel ophief en wilde, dat de belastingen weder volgens de oude placaten zouden geheven worden [1]).

Dit besluit van den 7den December 1813 werd den 4den Januarij 1814 gevolgd door een als wet geldende verordening [2]) van den Souvereinen Vorst, waarbij tot de oprigting besloten werd van een „Hooggeregtshof voor de Finantien en Zeezaken der Vereenigde Nederlanden."

Aan dit Collegie werd opgedragen de jurisdictie en judicatuur over alle Middelen te Water en te Lande, zoowel wat gepleegde overtredingen en verzet tegen Ambtenaren en Bedienden der Belastingen betrof, als ook over alle delicten in officio door de Ambtenaren begaan [3]).

Daar echter natuurlijk, evenmin als vroeger, alle voorkomende zaken door één Collegie konden beregt worden, werd bepaald, dat al de gedingen, die bij de Ordonnantie van 1806 aan de Commissarissen ter Judicatuur en aan de Raden van Finantien waren onderworpen, wat de Middelen te Lande betrof, ter

---

1) Staatsbl. 1813 N°. 9.

2) Staatsbl. 1814 N°. 4.

3) Vgl. over de beregting van misdrijven door Ambtenaren uit al te grooten dienstijver gepleegd van Rappard, Aanmerkingen op het Ontwerp van een Wetboek op het Strafregt voor het Koningrijk der Nederlanden. Nijmegen 1828. 7de Stukje, pag. 55 vlgg.

eerster instantie zouden worden gebragt voor en beoordeeld worden door de Collegien van Commissarissen-Generaal en Raden in de Departementen. [1])

Aangaande de civile processen, tot de Middelen te Water behoorende, werd bepaald, dat zij eerst voor Commissarissen van gemelde Middelen in de Departementen Amsterdam, Rotterdam, Harlingen en Middelburg zouden geïnstrueerd en vervolgens opgezonden worden naar het Hooggeregtshof, ten einde voor dat Hof te worden bepleit en daarna te worden gevonnisd. [2])

Ter waarneming van het Openbaar Ministerie of zooals het toen heette, „van het regt der Hooge Overigheid", werden bij het Hoog Geregtshof twee Advocaten-Fiscaal-Generaal, een over de Middelen te Lande en een over de Middelen te Water geplaatst, terwijl bij elk der Commissariaten over de Middelen te Water een Advocaat-Fiscaal over diezelfde middelen en bij elk der Collegiën van Commissarissen-Generaal en Raden in de Departementen een Advocaat-Fiscaal over de Middelen te Lande met dezelfde functiën belast waren. [3])

Ook de judicatuur over sommige directe belastingen werd aan deze Collegiën toevertrouwd, welke bepaling nog uitgebreid werd bij een wet van den 11den Novem-

1) Wet 4 Jan. 1814 Art. 4.
2) „ „ „ „ „ 6.
3) „ „ „ „ „ 9.

ber 1815,[1]) waarbij de jurisdictie en judicatuur over alle directe belastingen uitdrukkelijk aan het Hoog Geregtshof en aan de Gedeputeerde Staten, die inmiddels de Collegiën van Commissarissen-Generaal en Raden hadden vervangen, werd opgedragen.

Hooger beroep op het Hoog Geregtshof van Financiën en Zeezaken [2]) was geoorloofd van alle vonnissen, gewezen door Commissarissen-Generaal en Raden en later door Gedeputeerde Staten, behalve van vonnissen, over contraventiën, waarvan de condemnatie alleenlijk inhield een som van *f* 400 of daar beneden, zonder eenige sequele van infamie en in lijfstraffelijke zaken, als het vonnis gewezen was op confessie of convictie, buiten vorm van een ordinair proces. [3])

---

1) Stbl. 1815, No. 53.

2) Wet 4 Jan. 1814, Art. 5.

3) Zie hier een voorbeeld van zulk een vonnis, te vinden in de *Nederlandsche Staatscourant* van Donderdag 4 December 1817.

IN NAAM DES KONINGS!

Gedeputeerde Staten der provincie Drenthe, gezien den eisch en conclusie crimineel, op *confessie*, door den Advocaat-Fiscaal voor de middelen te Lande, binnen deze provincie, ingevolge admissie van den 5. Februarij jongstleden, R. O., ingediend tegen Jannes Schoeling, van Noordsleen, thans alhier gedetineerd, ter oorzake hij, op den 26. October des vorigen jaars, des avonds ongeveer elf uren, den persoon Jacobus Jansen, commies bij de indirecte-belastingen, in Drenthe, bij gelegenheid, dat deze heeft willen rechercheren, op- en aanhalen een partij zout, welke de gedetineerde en deszelfs broeder Harm Schoeling, zonder van de vereischte documenten voorzien te zijn, hadden vervoerd aan het huis van gemelden Harm Schoeling, te Noordsleen, feitelijk en met geweld, in het uitvoeren zijner functien gerasisteerd en denzelven eerst met een

Evenals vroeger de vonnissen van Gecommitteerde Raden, werd ook nu bepaald, dat de gewijsden van

---

stok en vervolgens met een aan hem commies ontrukt pistool, deerlijk geslagen, en onderscheiden zoo hoofd- als andere wonden toegebragt heeft;

Gezien de verificatoire stukken, munimenten en bewijzen daartoe dienende, door den Advokaat-Fiskaal, ten dezen, onder inventaris overgelegd, en waaruit gebleken is, dat de gedetineerde de voorschrevene geweldige resistentie en gepleegde feitelijkheden tegen eenen hem bekenden bedienden bij 's Lands middelen, in officio, niet alleen heeft beleden, maar dat ook dezelve aan hem naar regten volledig zijn overgebragt;

Gezien artikel 23 der generale ordonnantie op de invordering der Middelen te Lande, gearresteerd den 17den Januarij 1806 en vernieuwd den 13den Maart 1814;

Gezien het besluit van Z. M. van den 4den Januarij 1814, n°. 33;

Gezien artikel 231 van het Wetboek van Strafregt, vergeleken bij artikel 21 en 22 van hetzelfde Wetboek, en bij het besluit van Z. M. van den 11den December 1813, Staatsblad n°. 10;

Overwegende, dat het onverwacht rechercheren en aanhalen van het vervoerde zout eerst tot woorden en deze vervolgens tot dadelijkheden aanleiding hebben gegeven, en dat gevolgelijk de gedetineerde, hoe misdadig ook, deze zijne misdaad echter niet zoozeer met voorgenomen opzet, of wel beraden overleg, als wel bij overhaasting en zonder nadenken heeft gepleegd;

Overwegende, dat de aan den commies ter recherche toegebragte wonden, bij de uitkomst zijn gebleken, niet gevaarlijk te zijn geweest, en dezelve ook spoedig geheel en al zijn genezen geworden;

In aanmerking nemende den zestigjarigen ouderdom van den gedetineerde;

En wijders gelet hebbende op al hetgeen ter materie was dienende, en eenigzins konde moveren;

Zoo is het, dat Gedeputeerde Staten, doende regt in naam en van wege Z. M. den Koning, den gedetineerde Jannes Schoeling condemneren, om te worden overgeleverd in handen van den scherpregter, ten einde door denzelven, op het schavot, gedurende een half uur, te pronk gesteld te worden, met een bord op deszelfs borst, waarop zijne misdaad, in groote leesbare letters, gesteld zal wezen, en om vervolgens geconfineerd te worden, in een der tuchthuizen van het Rijk gedurende den tijd van zeven achtereenvolgende jaren, en aldaar met zijner handen arbeid, zoo veel mogelijk, de kost te verdienen; zullende de tijd van voornoemde confinement beginnen te loopen van af den 5den November 1816, wanneer de

het Hoog Geregtshof aan geenerhande provocatie onderhevig zouden zijn, doch liet artikel 8 van de wet van den 4den Januarij 1814 Revisie toe van de vonnissen, ter eerster instantie gewezen, tenzij in civile zaken de waarde geen ƒ 1000 bedroeg of ook bij criminele vonnissen, wanneer zij op confessie of convictie buiten vorm van ordinair proces waren gewezen.

De Revisie had dan plaats door een even groot aantal leden van het Hof, als het vonnis gewezen hadden en een gelijk aantal Adjunct-Commissarissen, door den Koning te benoemen.

Deze geheele inrigting der judicatuur in belastingzaken was echter slechts een voorloopige, gelijk mede blijkt uit artikel 187 der Grondwet van 1815, waarbij een wet was toegezegd ter regeling der judicatuur wegens verschillen en overtredingen op het stuk van alle belastingen zonder onderscheid.

---

gevangene crimineel is geapprehendeerd, met verdere condemnatie van den gedetineerde, in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in die van den processe, des noods ter taxatie en moderatie van Gedeputeerde Staten voornoemd; wordende voorts aan den Advokaat-Fiskaal voor de Middelen te Lande, binnen deze provincie, zijn verdere tegen den gedetineerde, ter oorzake voorsz. R. O. gedane eisch ontzegd.

Aldus gedaan en gearresteerd den 25sten Februarij 1817 bij den Heer Gedeputeerde Staat, J. L. Homan, president; mitsgaders bij de Gedeputeerde Staten, de heeren van Heiden, Tonckens, van de Sande en Ellents Hofstede, en gepronuncieerd den 28sten October 1817.

In kennisse van mij,

De Griffier bij de Staten,

(geteekend.) J. COLLARD.

Het Hoog Geregtshof voor Financien en Zeezaken mogt de invoering van zulk een wet niet beleven; na een kortstondig bestaan toch van nog geen zes jaren werd bij een wet van den 24sten December 1819 [1]) het Hof opgeheven, te rekenen met den 1sten Januarij 1820, en bepaald, dat met dien datum de beregting van alle zaken, waarvan de judicatuur bij het Hof en bij de Gedeputeerde Staten in de Noordelijke provinciën berustte, op den gewonen regter zoude overgaan.

Vierde Tijdvak.

De Regtspleging sedert 1822 tot heden.

Nu de judicatuur over belastingzaken aan den gewonen regter was opgedragen, rees natuurlijk de groote vraag, wie alle gepleegde fraudes, enz. zoude aanbrengen [2]).

Hiertoe werden de bij de Wet van 4 Januarij 1814 ingestelde Advocaten-Fiscaal, nu Rijksadvocaten geheeten, aangewezen, die dan ter vervolging van eenige zaak, hun door de ambtenaren der belastingen aange-

---

1) Stsbl. 1819 No. 59.

2) Vgl. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper, Handleiding tot de kennis van het Nederlandsche Staatsregt en Staatsbestuur, pag. 753:

„§ 300. Een algemeen beginsel bij de invordering der belastingen is, dat „zij geschiedt op een bevelschrift van den Ontvanger, en dat de regtsge„dingen, zoowel ter zake der uitvoering gerezen, als de vervolgingen tot „straf opgedragen zijn aan de Rijks-Advocaten."

geven, door den Minister van Finantien moesten gemagtigd zijn. Zoodra echter bij de actie wegens de overtreding, een actie kwam wegens gepleegde geweldadigheid of feitelijk verzet, werd de strafvordering op dit punt aan het Openbaar Ministerie opgedragen.

Betrekkelijk korten tijd nadat deze veranderingen plaats hadden gegrepen, verscheen eerst, den 12den Julij 1821, een Wet, waarbij het stelsel der Rijks Belastingen geregeld werd, die den 26sten Augustus 1822 werd gevolgd door de, op eenige wijzigingen na, nog geldende Wet op den in-, uit- en doorvoer en op de accijnsen.

Bij het een-en-twintigste hoofdstuk daarvan werd de wijze van aanbrenging en vervolging nader en wel tamelijk uitvoerig geregeld. Bij artikel 247 werden de zaken ter eerster instantie opgedragen aan de regtbanken, behalve die, waarbij volgens artt. 205, 206 en 207 der Wet, gevangenisstraf met tentoonstelling op een schavot bedreigd was, die in eersten aanleg bij de hoven moesten worden aangebragt en als gewone criminele zaken behandeld.

Daar deze straf echter bij artikel 23 der Wet van 29 Julij 1854 is afgeschaft en daarbij tevens bepaald, dat de bij bovenstaande artikelen genoemde overtredingen het karakter van misdaad niet meer zullen dragen, zoo moeten tegenwoordig alle belastingzaken in eersten aanleg voor de arrondissements-regtbanken worden gebragt.

Voor de wijze van procederen werd tevens [1]) verwezen naar het Wetboek van Strafvordering, zoodat elke bijzondere wijze van regtspleging verviel.

Een punt, waardoor vervolgingen bij belastingzaken zich van andere strafzaken kenmerken, is dit, dat zij, niettegenstaande er bij de boete ook subsidiaire gevangenisstraf is bedreigd, toch nog minder naar strafgedingen, dan naar gewone burgerlijke processen zweemen. Dit blijkt vooral daaruit, dat, terwijl alle andere strafvervolgingen ophouden door den dood van hem tegen wien ze gerigt zijn, bij belastingzaken wel degelijk de beloopen boete van de erfgenamen van hem die de overtreding gepleegd heeft, kan gevorderd worden [2]).

De gronden waarop dit rust zijn voornamelijk deze [3]), dat de tegen belastingovertredingen bedreigde boeten en verbeurdverklaringen niet alleen, zooals boeten bij andere overtredingen, dienen om van het plegen der daad terug te houden, maar ook wel degelijk zijn ingesteld, om de schatkist vergoeding te schenken voor de daaraan door de sluikerijen toegebragte nadeelen, daar die anders zouden komen ten laste der eerlijke

---

1) Wet van 26 Aug. 1822, Art. 247, al. 3.

2) Artt. 447—451 Wetboek van Strafvordering. Ook in Belgie heeft men dit principe behouden. Meer hierover is te vinden bij J. S. G. Nypels, Le Code Pénal Belge interprété, principalement au point de vue de la pratique, par ses motifs, par la comparaison des nouveaux textes avec ceux du code de 1810; Bruxelles 1868. 2me Livraison pag. 231 svv.

3) Voorduin, Strafvordering II, pag. 695—703.

burgers, die zich naauwgezet van hunne verpligtingen gekweten hebben. De erfgenamen van iemand, die wegens een belastingovertreding vervolgd wordt, zijn dus civiliter voor de beloopen boete aansprakelijk, evenzeer als zij gehouden zijn tot schadeloosstelling, waartoe de overledene wegens het plegen eener onregtmatige daad (beschadigen of vernielen van eens anders eigendom) veroordeeld is [1]).

Een ander bewijs dat de boeten en verbeurdverklaringen meer als vergoeding voor toegebragt nadeel, dan wel als straf te beschouwen zijn, is daarin te vinden, dat het Openbaar Ministerie niet ontvankelijk is bij eene vordering tot straf wegens een belastingovertreding, als niet eerst de Administratie der belastingen den dader wegens het gepleegde feit gedagvaard heeft [2]). Nog iets, waardoor het karakter van misdrijf aan de overtreding en dus ook van straf aan de beloopen boete wordt ontnomen, is, dat de Administratie der belastingen *volgens de wet* bevoegd is, om over boeten en verbeurdverklaringen transactien aan te gaan [3]), hetgeen echter door den hoogleeraar Visserinng

1) Art. 1415. B. W.

2) Algem. Wet. Art. 247. al. 5.

3) „De gemeente-besturen hebben geene bevoegdheid meer, om in zake „van overtreding van verordeningen op de plaatselijke belastingen, dadin„gen aan te gaan, omdat de Wet van 29 April 1819, Stbl. n°. 15, waar„uit zij die bevoegdheid vroeger ontleenden, geheel en onvoorwaardelijk „is ingetrokken bij art. 283 der Gemeentewet en deze geene bevoegdheid „tot het aangaan van dadingen verleent."

De Wet van 29 Junij 1851, Stbl. n°. 85, regelende de zamenstelling,

in zijn Handboek van Praktische Staathuishoudkunde, 3de stuk 1e gedeelte, pag. 184, ten sterkste wordt afgekeurd, voornamelijk omdat iets, dat bij geen ander misdrijf toegelaten is, ook hier niet te pas komt, zoodra de wet tegen de overtreding straf heeft bedreigd.

Daar bij artikel 247 der Algemeene Wet bepaald was, dat [1]) „zoodanige actiën, welke strekken tot toepassing van boeten, verbeurdverklaringen of het sluiten van fabryken of werkplaatsen, door of in naam van de administratie zouden worden aangelegd", en de laatste alinea [2]) bepaaldelijk het geval stelde, dat uit één en dezelfde daad van overtreding twee actiën zouden ontstaan, waarvan de een door het Openbaar Ministerie en de andere door of namens de administratie moest worden aangebragt, zoo was het duidelijk de bedoeling van den wetgever, dat alle louter civile zaken niet aan het Openbaar Ministerie maar aan een,

---

inrigting en bevoegdheid der Gemeente-besturen, uit regterlijke uitspraken en administratieve beslissingen toegelicht door Mr. L. G. Greeve. (Pag. 259.) Schiedam, 1862.

1) Wet van 26 Aug. 1822. Art. 247, al. 4.

2) „In die gevallen, dat uit dezelfde daad van overtreding der voors. wetten twee verschillende actien voortspruiten, waarvan de eene door het openbaar ministerie en de andere door of namens de administratie moet worden aangebragt, zullen beide de action gelijktijdig worden geïnstrueerd en daarop bij een en hetzelfde vonnis worden regt gesproken en zal, in dat geval, door het Openbaar Ministerie niet worden geageerd, alvorens de administratie van hare zijde aanklagte heeft gedaan of de actie aangebragt.

aan de Administratie ondergeschikt ambtenaar zouden worden opgedragen.

Daar men het nu beter oordeelde, hiervoor vaste ambtenaren aan te stellen, dan voorkomende zaken nu eens aan dezen, dan weêr aan genen advocaat op te dragen, ging men over tot het instellen van het ambt van Rijksadvocaat, welk ambt, hoe dikwijls men het nut daarvan ook bestreden en dus getracht heeft, het te doen vervallen, echter tot heden bij ons bestaat. [1])

Na den werkkring dezer Rijksadvocaten in verband met dien van het Openbaar Ministerie bij belastingzaken nagegaan te hebben, wenschen wij deze bijdrage met een enkel woord over de al- of niet wenschelijkheid van het behoud van dit ambt te besluiten.

Gelijk wij reeds opmerkten, spreekt artikel 247 van het

---

1) Ook in België zijn voor de vervolging van belastingzaken de Rijksadvocaten behouden, gelijk blijkt uit een Koninklijk Besluit van den 5den Februarij 1851, te vinden in het „Recueil des Lois et Arrêtés Royaux de Belgique, Année 1851", waarbij, om die vervolging beter te regelen, o. a. de volgende artikelen werden vastgesteld:

Art. 1. La défense des intérêts des différentes administrations ressortissant au département des finances, devant les cours et tribunaux, est confiée à des avocats spéciaux qui prendront le titre *d'avocats du département des finances*, et seront désignés par le Ministre, savoir, trois pour la province de Brabant, et un pour chacune des autres.

Art. 2. Les avocats du département des finances choisissent, au chef-lieu de chaque arrondissement judiciaire autre que celui de leur résidence, un délégué pour les suppléer au besoin.

Ces délégués sont soumis à l'agréation du Ministre.

aanbrengen der actien door of in naam van de Administratie der belastingen. Nu is het echter duidelijk, dat men bij de ambtenaren, daaraan verbonden, moeijelijk een regtskennis kan veronderstellen, als noodig is, om alle voorkomende zaken, waaronder dikwerf zeer ingewikkelde, bij den bevoegden regter aanhangig te maken, en dat, was een enkel ambtenaar daartoe al in staat, zulk een toch wel altijd een uitzondering zal blijven. — Van daar dus de instelling van speciaal hiermede belaste ambtenaren, de Rijksadvocaten, waarvan er voor iedere provincie één benoemd werd [1]).

Hun werd bepaaldelijk opgedragen om alle door de directiën der belastingen aangegeven zaken te vervolgen, voor zoover die boeten of verbeurdverklaringen zouden betreffen, terwijl zij daarenboven nog voor ieder geval door den Minister van Finantien moeten gemagtigd zijn [2]).

Wanneer echter in een zaak ook een zwaardere straf, nl. gevangenisstraf, (vóór de wet van 29 Julij 1854 soms nog verbonden met tentoonstelling op een schavot,) moet geëischt worden, dan is niet de Rijksadvocaat, maar het Openbaar Ministerie daartoe uitsluitend bevoegd,

---

1) Ook werd er één benoemd ter standplaats Rotterdam; die voor de provincien Drenthe en Utrecht zijn sedert vervallen.

2) De vraag, of de Rijks-advocaat zonder speciale volmagt van den Minister in hooger beroep kan komen, is nogtans bevestigend beantwoord bij een arrest van den Hoogen Raad, gewezen den 3den Maart 1846, te vinden W. v. h. R., no. 697 3, en eenige jaren later nogmaals bij een arrest van den 29. Aug. 1851, W. v. h. R. 1356.

terwijl tevens door de reeds aangehaalde alinea 4 van artikel 247 bepaald is, dat in belastingzaken geen regt gesproken mag worden, dan nadat het Openbaar Ministerie zijne conclusiën heeft genomen.

Uit deze wet volgt, dat ook de werkkring van het Openbaar Ministerie bij belastingzaken een tamelijk uitgebreide is; of men echter hierom zoude moeten besluiten, om aan deze ambtenaren alle werkzaamheden gezamenlijk op dit gebied, hoe verschillend van aard, op te dragen, gelijk velen willen, schijnt, minstens genomen, aan twijfel onderhevig. — Verre toch, dat het werk der Rijksadvocaten alleen zoude bestaan in het vervolgen van overtredingen, is hun ook nog bepaaldelijk opgedragen, om in alle voorkomende zaken, waarbij niet zelden geen geringe mate van technische kennis vereischt wordt, de Administratie der belastingen als consulenten te dienen van advies, hetgeen reeds in 1853, door mr. J. van Lonnep,[1]) toenmaals Rijksadvocaat te Amsterdam, niet het kleinste gedeelte hunner werkzaamheden genoemd werd.

Intusschen, wat hiervan zij, zeker is het, dat men vroeger herhaaldelijk pogingen heeft aangewend, om de Rijksadvocaten te doen vervallen.

Reeds in 1848,[2]) toen er allerlei bezuinigingen werden

---

1) Ingezonden stuk W. v. h. R. 28 Febr. 1853 No. 1412 4.

2) Deze regelen waren reeds geschreven, toen wij in den jaargang 1843 van „de Tijdgenoot", pag. 251, deze woorden lazen: „Waarom „zouden aan de Ambtenaren van het Openbaar Ministerie de werkzaamhe-

voorgesteld, wilde het Weekblad van het Regt (No. 967), daaronder ook de afschaffing der Rijksadvocaten opgenomen zien, hetgeen in No. 972 in een ingezonden stuk, geteekend S. bestreden werd op grond, 1°. dat belastingzaken niet alleen correctioneel, maar ook civiel zijn; 2°. dat de instelling der Rijksadvocaten gegrond was op de wet, [1]) zoodat men dus, zonder verandering van deze, hunne werkzaamheden niet aan het Openbaar Ministerie konde opdragen; en dan ook, dat, gelijk wij reeds opmerkten, het vervolgen der zaken niet hun hoofd- maar hun bijwerk was; terwijl, als men ook het geven van adviezen, enz. aan het Openbaar Ministerie wilde opdragen, deze magistratuur in zulk een verband en zamenwerking met het Ministerie van Finantien zoude geraken, dat daardoor aan hare hoofdbestemming alligt afbreuk zoude kunnen gedaan worden.

Deze gronden werden in N°. 974 door de Redactie van het W. v. h. R. uitvoerig weersproken. — „Als het geven van adviezen aan de ambtenaren zulk een groot deel van den werkkring der Rijksadvocaten uit-

---

„den van de Rijks-Advocaten in Landsbelastingzaken niet kunnen worden „opgedragen, even als hun reeds de vervolging der overtredingen op de Belastingen is toevertrouwd?" op welke afschaffing pag. 477 van denzelfden jaargang nog nader wordt aangedrongen. De bestrijding der Rijks-advocaten dagteekent dus van nog vroeger, dan wij eerst meenden te kunnen aannemen.

1) Art. 247

maakt," zoo zeide men „dan is dit een kwade gewoonte, waarvan men zich behoort te beteren; daar de ambtenaren, die natuurlijk van de belastingwetten hunne speciale studie maken, die wetten dan toch moeten kennen." Verder, zoo beweerde de Redactie, is de zwarigheid, die men ook heeft opgeworpen, dat het Openbaar Ministerie in zulke speciale wetten minder te huis zoude zijn, ongegrond, 1°. omdat elk regterlijk ambtenaar de wetten *moet* kennen, die hij geroepen is toe te passen, en 2°. omdat het Openbaar Ministerie toch reeds van alle zaken kennis moet nemen, daar het bij alle zijne conclusien nemen en bij de meeste, nl. die waar gevangenisstraf, zij het ook subsidiair, is bedreigd, als mede-vervolgende partij optreden moet.

Eindelijk deed men ten laatste ook nog de vraag, waartoe het diende om bij belastingzaken twee soorten van vervolgende ambtenaren te hebben, terwijl men bij alle andere, dikwijls veel minder gewigtige, er slechts ééne had?

Wat dit aangaat, zij hier echter opgemerkt, dat bij de wet[1]) uitdrukkelijk bepaald was, dat wanneer uit één daad twee verschillende actien zouden voortspruiten, waarvan de ééne door het Openbaar Ministerie en de andere van wege de Administratie moest worden aangebragt, door het eerste niet kon worden geëgeerd, vóór de Administratie hare aanklagt had gedaan, zoodat dan

1) Art. 247 al. 5.

het Openbaar Ministerie meer als gevoegde partij te beschouwen is, welke meening o. a. die was van het Provinciaal Geregtshof van Noord-Holland, gelijk blijkt uit een arrest [1]) in hooger beroep gewezen, den 26. September 1853:

„Overwegende eindelijk, dat volgens art. 225 der „Algemeene Wet van 26 Aug. 1822 alle die in een „geldboete zijn verwezen en buiten staat dezelve te „voldoen, zullen worden gecorrigeerd met gevangenis-„straf van minstens zes dagen en hoogstens twee jaren;

„Overwegende, dat wel is waar die straf niet anders „kan worden gerekwireerd dan volgens de voorschrif-„ten in gewone strafzaken geldende, dat is door den „Ambtenaar van het O. M. en dat daartoe eene vooraf-„gaande dagvaarding van wege dien Ambtenaar wordt „vereischt;

„Dat echter in geval van hooger beroep door de „eischende Administratie aangeteekend, het niet tevens „komen in hooger beroep van het Openb. Ministerie de „toepassing van bovengemeld artikel niet kan verhinderen, „en zulks vermits de bijzondere wijze van procederen „in belastingzaken medebrengt, dat het O. M. in deze „meer moet worden beschouwd als *gevoegde partij*, die „de oorspronkelijke vordering in appèl volgt, dan als

---

1) Deze uitspraak is te vinden in het Regtsgeleerd Bijblad behoorende tot de Nieuwe Bijdragen voor Regtsgeleerdheid en Wetgeving. Verzameld en uitgegeven door Mr. J. van Hall en Mr. B. J. Lintelo de Geer 1855. Dl. 5 pag. 7.

„oorspronkelijke eischer, zoodat zelfs een hooger be-
„roep door den Officier van Justitie, buiten de geding-
„voerende partijen aangeteekend, eene niet ontvanke-
„lijk-verklaring van dien Ambtenaar zoude moeten
„medebrengen; terwijl die Ambtenaar, om dat appèl
„*simul et semel*, met een der partijen aan te teekenen,
„mist de legale kennis van dat ingesteld hooger beroep;

„Overwegende, dat in deze alzoo grond is tot toe-
„passing van art. 225 voormeld, luidende, enz.

„Veroordeelt Wietse of Wieske de Vries tot
„een gevangenzetting voor den tijd van acht dagen,
„voor het geval hij buiten staat mogt zijn, de hem
„opgelegde boete te voldoen."

In gevallen, waar het Openbaar Ministerie meer zelfstandig optreedt, nl. als de gepleegde daad tevens valt onder het bereik der strafwet, bijv. bij gewelddadig verzet tegen de ambtenaren der belastingen, geeft de zaak wel is waar aanleiding tot twee verschillende vervolgingen, die gewoonlijk op onderscheiden tijden behandeld worden; doch niets verbiedt ook dan de behandeling *simul et semel*, gelijk is uitgemaakt bij een arrest van hetzelfde Hof, van 29 November 1854. [1])

„Het Hof, enz.;

„Overwegende, dat de beklaagde bij een en het
„zelfde vonnis, waarvan door hem, blijkens den niet
„dubbelzinnigen inhoud der akte van appèl, in zijn

1) Regtsgeleerd Bijblad Dl. 5, pag. 17.

„geheel hooger beroep is aangeteekend, naar aanlei-
„ding van twee verschillende strafvervolgingen, de
„eene door en van wege Z. Exc. den Minister van
„Finantien, de tweede door den Officier van Justitie
„bij de Regtbank te Haarlem, aanhangig gemaakt, is
„schuldig verklaard en veroordeeld; en dat mitsdien
„in de eerste plaats behoort te worden onderzocht, of
„zoodanige gelijktijdige behandeling en beregting is in
„strijd met de wet, en het vonnis *a quo* op dien grond
„behoort te worden vernietigd;

„Overwegende, dat *in casu* de strafvervolging, door
„en van wege Z. Exc. den Minister van Finantien
„ingesteld, tot onderwerp heeft twee overtredingen der
„wetten op het patent, terwijl de strafactie van wege
„den ambtenaar van het Openbaar Ministerie is gegrond
„op feitelijkheden, gepleegd tijdens het constateren
„van gemelde overtredingen, en blijkbaar met de be-
„doeling, om zich tegen de straf, op die overtredingen
gesteld, te beveiligen;

„Overwegende, dat een gelijktijdige behandeling van
„zoodanige, door denzelfden persoon gelijktijdig ge-
„pleegde misdrijven nergens uitdrukkelijk bij de wet
„wordt verboden; maar dat integendeel zoodanige mis-
„drijven, bij art. 130, 3°. *Wetb. v. Strafv.*, als zamen-
„hangende worden beschouwd, waarvan de Wetgever
„ook, bij analogie, voor correctionele zaken, moet
„geacht worden zoodanige gelijktijdige behandeling te
hebben gewild;"

„Dat, wel is waar, de omstandigheid, dat bij de „wet twee verschillende personen tot strafvervolging „der alzoo zamenhangende misdrijven zijn aangewe- „zen, die gelijktijdige behandeling in zoodanig geval „minder wenschelijk maakt, daar toch in appèl „voor beide eischers verschillende termijnen en forma- „liteiten zijn voorgeschreven; nogtans de Wetgever „zelf in art. 247 der Algem. Wet van 26 Aug. 1822, „tot zoodanige behandeling *simul et semel* in zaken van „overtredingen der wetten op de accijnsen en in- en „uitgaande regten, een opmerkelijk voorschrift heeft „gegeven, zoodat deze wijze van procederen, in voor- „schreven belastingzaken uitdrukkelijk gesanctioneerd, „bij het gemis van eenige verbodsbepaling, kan gezegd „worden, niet ongeoorloofd te zijn bij vervolgingen, „ter zake van overtredingen der wet op het patent, „welke op gelijke wijze, volgens art. 13 der Wet van „6 April 1823 (N°. 14), als correctionele zaken, in „naam van het Departement van Ontvangsten worden „vervolgd"; enz.

Omtrent den werkkring der Rijksadvocaten blijven nog verschillende vragen ter beantwoording over; een der eerste is, of zij zich in hunne functiën door een ander kunnen laten vervangen. Dit is in ontkennenden zin beslist door een arrest van den Hoogen Raad gewezen den 25 Februarij 1851, [1]) op de overweging:

1) W. v. h. R. 1851, n°. 1206. 2.

dat de Rijksadvocaten door den Koning worden benoemd, van een vaste aanstelling voorzien zijn, hunne beloonningen uit de Staats-inkomsten ontvangen, met de doorgaande vervolging van misdrijven betreffende 's Rijks belastingen namens den Minister van Finantien belast zijn en alzoo ambtenaren zijn; dat ambtenaren hunne ambtsverrigtingen òf zelve moeten waarnemen òf moeten opdragen aan andere daartoe bij de wet of andere openbare verordeningen wettig aangewezen ambtenaren; dat zij derhalve zijn onbevoegd eenige zoodanige verrigting bij lastgeving of bij volmagt over te dragen aan een bijzonder persoon. [1])

Deze beslissing was in strijd met een aanschrijving van den Minister van Finantien van den 7den Februarij 1851, [2]) naar luid van welke, wanneer de aanteekening van hooger beroep of cassatie (welke verrigting ook het strijdpunt van het hierboven aangehaalde arrest uitmaakt), niet gedaan werd door de Rijksadvocaten zelve, zij in zulk geval gedaan moest worden door schriftelijk gemagtigden, die dan bij de aanteekening die magtiging uitdrukkelijk moesten doen vermelden.

Een ander geval is het, wanneer de aanteekening van hooger beroep geschiedt door een ambtenaar der belastingen, daartoe door den Rijksadvocaat gemagtigd, na bekomen magtiging daartoe van den Minister, of

1) Vgl. verder Arr. H. R. 20 Mei 1851 (W. v. h. R. 1351), H. R. 11 Junij 1851 (v. d. Honert, Arr. v. d. H. R. Bel. 4. 244).

2) W. v. h. R. nº. 1202, 4.

wanneer door den Koning iemand benoemd is om den Rijksadvocaat te vervangen in alle werkzaamheden, welke dezen als zoodanig zijn of worden opgedragen. Voor het eerste geval werd de zaak bevestigend beantwoord, bij een arrest van den Hoogen Raad van den 16den Maart 1852 [1]), op de volgende gronden:

„Overwegende, dat de aanteekening of verklaring van „hooger beroep, waarop het beklaagde arrest is gewezen, „is gedaan door L. R. Wentholt, controleur bij „'s Rijks belastingen te Almelo, namens den Minister „van Finantien, verklarende, dat de Minister van het „gewezen vonnis komt in hooger beroep, zijnde hem „comparant het afleggen dier verklaring en het passeren „en teekenen der benoodigde acte, opgedragen bij acte „van volmagt, op hem afgegeven door den Rijks-advocaat „in de provincie Overijssel, als daartoe gemagtigd door „den Minister van Finantien, bij acte van den 31. Maart „1851; dat èn volmagt van den Rijks-advocaat èn auto„risatie van den Minister van Finantien in authentiek „afschrift ten processe zijn overgelegd, en dat uit laatst„gemeld stuk blijkt, dat daarbij de Rijks-advocaten „door den Minister zijn gemagtigd, om in alle correcti„onele zaken, namens den Minister of namens het „bestuur der directe belastingen, in- en uitgaande „regten en accijnsen aanhangig gemaakt, overeenkomstig „art. 222 No. 2 Wetb. v. Strafvord., de ambtsverrigting

1) W. v. h. R. 1853, n°. 1414.

„wegens aanteekening van hooger beroep en cassatie, „namens het bestuur voornoemd, ter griffie der regter- „lijke collegien bij schriftelijke volmagt op te dragen „aan een Rijks-controleur of ontvanger:

„O. dat de verklaring van hooger beroep op voor- „schreven wijze bevoegdelijk is gedaan en aan den eisch „der wet voldoet;

„O. immers, dat wel de Rijks-advocaten als ambte- „naren zijn te beschouwen, en dat zij alzoo hunne „ambtsverrigtingen zelf moeten waarnemen en die niet „eigener autoriteit aan andere, daartoe door het open- „baar gezag niet bevoegd verklaarde, personen mogen „overdragen;

„O. echter, dat naar art. 247 der algemeene wet „van den 26. Augustus 1822, zaken als de tegenwoor- „dige moeten worden aangelegd en vervolgd namens „de Administratie der belastingen; dat die Administratie „ressorteert onder het departement van Finantien en „dat mitsdien de Minister, geplaatst aan het hoofd van „dat departement, naar de wet niet onbevoegd kan „worden geacht om de verklaring van hooger beroep „door een daartoe door hem gemagtigden, onder hem „staanden, ambtenaar, namens hem te doen afleggen, „of wel om de Rijks-advocaten te magtigen, om voor „of namens den Minister de magtiging aan zoodanige „ambtenaren op te dragen;

„O. enz."

Het tweede geval deed zich te Amsterdam voor, den

13den Junij 1861, [1]) toen iemand, die door den Rijksadvocaat Mr. J. van Lennep namens den Minister van Finantien voor de Regtbank gedaagd was, tegen dezen verstek verzocht, daar niet hij, maar zijn plaatsvervanger, Mr. J. C. de Koning, ter teregtzitting was verschenen. Op de overweging, dat deze heer evenzeer door den Koning was aangesteld en dus geacht moest worden als fungerend Rijks-advocaat geheel dezelfde bevoegdheid te hebben als Mr. J. van Lennep, werd het gevraagde verstek geweigerd.

Een andere vraag betreft de toepassing van de vijfde alinea van art. 247 der Algemeene Wet; (zie pag. 41). Daarbij toch is wel bepaald, dat, zoo één daad tot twee actien aanleiding geeft, deze gelijktijdig moeten worden geïnstrueerd en behandeld, maar niet of dit ook voor de dagvaardingen een vereischte is, ja zelfs niet of er zoowel door het Openbaar Ministerie als door den Rijksadvocaat gedagvaard moet worden. Dit gaf, vooral toen de wet nog slechts korten tijd in werking was, aanleiding tot vele moeijelijkheden. Om die reden vaardigde de Procureur-Generaal bij het Hoog Geregtshof te 's Gravenhage reeds den 9. Febr. 1826 en den 23 Junij 1827 twee circulaires uit waarbij de Officieren van Justitie werden aangeschreven, om, dadelijk bij het nemen hunner conclusien, *termen daartoe voorhanden zijnde*, tevens *als gevoegde partij* tot sub-

---

1) W. v. h. R. 2300.

sidiaire gevangenisstraf bij wanbetaling te concluderen en tevens alvorens die vordering tot gevangenisstraf volgens art. 225 [1]) der Algemeene Wet te doen, vooraf den gedaagde tot het aanhooren daarvan te doen dagvaarden.

Hierdoor werden voor een geruimen tijd alle zwarigheden uit den weg geruimd, tot een zaak in Drenthe, den 18den Dec. 1857 door de Regtbank te Assen en den 25sten Febr. 1858 door het Hof in Drenthe in hooger beroep beslist, weder een nieuwe moeijelijkheid opwierp.

De zaak was nl. deze: de Administratie der belastingen had iemand wegens een overtreding gedagvaard voor de Regtbank, maar daarvan aan den Officier van justitie geen kennis gegeven.

Nadat ten dage dienende de gedaagde niet was verschenen, werd verstek tegen hem verleend, waarna de Officier van justitie hem dagvaardde tot het hooren uitspreken van subsidiaire gevangenisstraf. — Op deze dagvaarding nu verscheen de gedaagde wel, doch, terwijl de eisch der Administratie werd toegewezen, werd het O. M. niet-ontvankelijk verklaard in zijne vordering, op grond, dat een vonnis niet gedeeltelijk

---

1) Art. 225, al. 2: Alle degenen die in een geldboete zijn verwezen en buiten staat zijn tot de voldoening derzelve, zullen met gevangenis worden gecorrigeerd van niet minder dan zes dagen en niet meer dan twee jaren, ter beoordeeling van den Regter: opvolgende betaling van de boete en de gemaakte regtskosten, ontslaat van alle verdere gevangenis.

bij verstek en gedeeltelijk op tegenspraak kon worden gewezen. Hiervan kwam de Officier van justitie in hooger beroep, doch werd eveneens niet-ontvankelijk verklaard, daar volgens het Hof, art. 247 der Algem. Wet niet toeliet, dat het O. M. alleen appelleerde en niet tevens de Administratie der belastingen.

Tegen beide uitspraken werd door den Proc. Gen. bij den Hoogen Raad in het belang der wet cassatie aangeteekend, welke door Z. Ed. Hoog Achtb. in een uitvoerige en sierlijke rede werd toegelicht.

Bij arrest van den 23sten Junij 1858 [1]), werden beide voorzieningen in cassatie gegrond verklaard, waarbij vooral dit opmerking verdient, dat daarbij, in strijd met de hierboven aangehaalde circulaires en dan ook met het arrest van het Hof van Noord-Holland van 26 September 1853 (zie pag. 47), overeenkomstig de conclusie van den Procureur-Generaal, uitgemaakt werd, dat het O. M. voor zooveel den eisch tot gevangenisstraf betreft, niet is aan te merken als *gevoegde partij*, maar wel degelijk als hoofdpartij in het geding optreedt.

De hierboven aangehaalde vertoogen uit het W. v. h. R. hadden echter toen geen verder gevolg.

Eerst bij de behandeling in de Tweede Kamer van de begrooting van Finantiën voor 1853, den 1sten December 1852, werd door den heer Huguenin

---

1) Conclusie en arrest zijn te vinden bij v. d. Hrt. Bel. 7. 334.

een amendement voorgesteld, strekkende om de Rijksadvocaten te doen vervallen.

Dit werd uitvoerig door den Minister van Finantien, Mr. P. P. van Bosse, bestreden, [1]) vooral op grond, dat er geen de minste waarborgen bestonden, dat orders, door het Departement van Finantien gegeven, door het Openbaar Ministerie zouden nagekomen worden, [2]) terwijl die staatsdienaar daarenboven opmerkte, dat het onmogelijk was dat de *f* 25000, die men door de voorgestelde afschaffing dacht te besparen, zouden bezuinigd worden, daar deze som wel door de vermeerderde kosten van het Publiek Ministerie zouden worden opgewogen.

Ten einde toen den voorsteller te nopen zijn amendement in te trekken, beloofde de Minister een wijziging van artikel 247 der Wet van 26 Augustus 1822, en voegde er in een tweede rede bij, dat hij nu de aanneming van het amendement als een bewijs van wantrouwen zoude beschouwen. Het werd daarop door den voorsteller ingetrokken.

Deze discussien geven echter in den loop van het jaar 1853 tot eene, dikwijls tamelijk heftige polemiek in het Weekblad van het Regt aanleiding. — In N°. 1407 schreef een zekere heer S., dat er gedurende het

---

2) Zie W. v. h. R., 24 Januarij 1853, n°. 1402.

3) Vgl. hiermede een ingezonden stuk in het Bijv. van het Handelsblad van Zondag 14 Junij 1874, door Mr. J. A. Haakman: „De Hierarchie van het Openbaar Ministerie.

jaar 1851, volgens de geregtelijke statistiek, slechts 800 belastingzaken bij de 34 arrondissements-regtbanken in ons land waren aanhangig gemaakt, en trok daaruit de conclusie, dat dit aantal zaken de werkzaamheden der parketten niet bovenmatig zoude vermeerderen, zoodat de werkzaamheden der Rijksadvocaten gerust aan het Openbaar Ministerie konden worden opgedragen.

Dit gaf twee Rijksadvocaten, Mr. J. van Lennep, wiens vertoog wij reeds aanhaalden en Mr. S. M. S. Modderman te Groningen, in N°s. 1412 en 1419 van het W. v. h. R. aanleiding om daartegen op te komen, voornamelijk op de boven aangevoerde gronden, terwijl de Heer van Lennep ook wees op de civile zaken, die de Rijksadvocaten te behandelen hadden, wier aantal in 1851 10, in 1852 14 had bedragen, en die juist door middel van een Rijksadvocaat zonder kosten voor het Rijk behandeld waren.

De Heer Modderman betoogde daarenboven, dat de onbekende S. door zijn stuk getoond had de werkzaamheden der Rijksadvocaten niet te kennen, hetgeen weder een repliek van den Heer S. ten gevolge had, waarin deze den Heer Modderman uitnoodigde tot een vergelijkend examen, ten einde te zien wie van beide van die werkzaamheden het best op de hoogte was.

Hiermede bleef de zaak weder eenige jaren rusten, totdat in de zitting der Kamers van 1863—1864 door

den Minister van Justitie Olivier een ontwerp voor een nieuw Wetboek van Strafvordering werd ingediend, dat echter nooit tot Wet is verheven.

Artikel 1 van den zevenden titel daarvan luidde aldus:

„Bij de arrondissements-regtbank wordt de zaak aanhangig gemaakt door eene dagvaarding, van wege den officier van justitie aan den beklaagde beteekend, hetzij regtstreeks, hetzij ten gevolge van verwijzing."

„Wegens overtredingen, ter zake van rijksbelastingen, heeft geene dagvaarding plaats dan op magtiging, door of van wege het hoofd van het Departement van Finantien verstrekt."

De aanneming van dit artikel zoude natuurlijk de afschaffing der Rijksadvocaten ten gevolge gehad hebben, daar, door het opdragen van de vervolging van belastingzaken aan het Openbaar Ministerie, hun die werkkring werd ontnomen. Zoowel de toelichting door den Minister er bijgevoegd, als de adviezen over het ontwerp, door den Raad van State en den Hoogen Raad uitgebragt, geven over ons onderwerp belangrijke wenken. De hoofdgrieven, tegen de Rijksadvocaten ingebragt, zijn, gelijk wij gezien hebben, de daaruit voor den Staat voortvloeijende kosten en de in sommige gevallen eenigzins omslagtige regtspleging, veroorzaakt door het bestaan van twee actien voor één zaak.

Om beide redenen wilde de Minister en met hem de Raad van State hunne werkzaamheden aan het

Openbaar Ministerie opdragen en trachtte daarom te betoogen, dat dit voor die taak alleszins berekend zoude zijn. [1])

Voornamelijk was dit beweren gegrond op de overweging, die wij reeds vermeld hebben, dat ook bij den bestaanden toestand het Openbaar Ministerie geacht moest worden de belastingwetten te kennen, daar het toch in elke zaak gehoord moest worden.

Het opheffen van het, volgens den Minister, tweeslachtig standpunt, juist dáárdoor nu door het Openbaar Ministerie ingenomen, daar het soms enkel concluderen, soms tevens straf vorderen moet, werd ook onder de voordeelen van de afschaffing der Rijksadvocaten genoemd.

Ook overtredingen van Gemeentelijke Belastingen, voegde de Raad van State er nog daarenboven bij, worden thans reeds door den officier van justitie vervolgd; waarom zoude dat dan niet evenzeer mogelijk zijn, als het Rijksbelastingen betrof? [2]) Van andere zijde werd daartegen aangemerkt, vooral in het door den Staatsraad Bachiene afzonderlijk uitgebragt advies, dat dit voorbeeld niet opging, omdat het bij Rijksbelastingen er voornamelijk op aankomt, dat zij door het geheele Land op gelijken voet toegepast worden, terwijl het voor een Gemeente onverschillig

---

1) Memorie van Toelichting, fol. 62.

2) Advies van den Raad van State, fol. 42.

is, in welken zin een plaatselijke belasting elders wordt toegepast.

Wat nu dit beginsel aanging, te weten, de eenvormigheid van beregting, die zoude, zoo meenden de voorstanders van het behoud der Rijksadvocaten, bij het opdragen der vervolgingen aan 34 officieren van justitie zeer moeijelijk, zoo niet onmogelijk te bereiken zijn, terwijl juist hierdoor een zeer tweeslachtige toestand voor het Openbaar Ministerie zoude geboren worden, daar de hiertoe behoorende ambtenaren toch, die tot nog toe in alle zaken geheel zelfstandig optraden, nu, door de menigvuldige eigenaardigheden van belastingzaken, voor die zaken in eene van het Ministerie van Finantien afhankelijke positie zouden komen, hetgeen met hunne waardigheid minder overeenstemde. [1])

Ook de werkzaamheden der parketten zouden, volgens veler oordeel, door de voorgestelde regeling zoozeer vermeerderen [2]), dat de aanstelling van verscheidene substituut-officiers zoude vereischt worden, waardoor dan natuurlijk het bezuinigings-argument kwam te vervallen.

Wanneer wij al deze redenen zamenvatten, zouden wij geneigd zijn, om tot de conclusie te komen, dat de afschaffing der Rijksadvocaten niet wenschelijk is.

---

1) Advies van den Hoogen Raad, fol. 22.

2) Over de sluikerijen op groote schaal nog in de laatste 20 jaren, Z. Sickenga, Bijdr. van Adm.-Regt. 1873.

Zooals wij toch reeds opmerkten, is een eerste vereischte voor de rigtige heffing der Rijksbelastingen, dat de wetten door het geheele Rijk op gelijken voet worden toegepast, hetgeen alleen het geval kan zijn, als de Hoofdadministratie der belastingen genoegzamen invloed op den gang van zaken kan uitoefenen.

Dit is zeer wel mogelijk, zoodra zij de zaken door hare eigene ambtenaren, *in casu* de Rijks-advocaten, kan doen vervolgen, maar het zoude zeer te vreezen zijn, dat het eene onmogelijkheid zoude blijken, om altijd gemeen overleg tusschen die Administratie en een groot aantal onder een ander Departement ressorterende ambtenaren te handhaven, hetgeen dan ook natuurlijk een nadeeligen invloed op de opbrengst der belastingen zoude hebben, daar toch één regterlijke uitspraak, al is het over een zaak van nog zoo gering finantieel belang, juist om hare gevolgen, voor den Staat allergewigtigst kan zijn; zoodat in zulk een geval de afschaffing der Rijks-advocaten wel eens zoude kunnen blijken, niet een bezuiniging, maar integendeel een zeer kostbare maatregel te zijn geweest.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Ten onregte beweert Bähr (Jahrb. für Dogmatik I 369), dat de schuldeischer, die zijne vordering heeft overgedragen, al is de overdragt den schuldenaar niet aangezegd, het regt van de schuld te innen, verliest, en evenzeer ten onregte Muther, dat zelfs na de denuntiatio de oorspronkelijke schuldeischer al zijn regten behoudt, uitgezonderd de actie.

II.

De kooper, onder wien het pand is uitgewonnen, is niet gehouden den prijs aan den verkooper te voldoen.

III.

L. 2. D. de Usufructu et Usu (33.2) geldt ook voor het geval, dat de legataris reeds in het genot der operae servorum was getreden.

IV.

Er bestaat strijd tusschen art. 99 en artt. 100, 101 en 103 B. W.

V.

Art. 283 B. W. bepalende, dat uitkeeringen door derden bij een huwelijkscontract besproken, ook na de echtscheiding nog verschuldigd zijn, behoorde juist het tegendeel te bepalen.

VI.

De bepaling van art. 403 B. W. moest beperkt zijn tot het geval, dat de overledene geen minderjarige kinderen heeft nagelaten.

VII.

De voogdij van art. 421 B. W. strekt zich ook uit over die minderjarigen, wier beide ouders nog leven.

VIII.

Het lidmaatschap der volksvertegenwoordiging is ook begrepen onder de openbare ambten, bedoeld in art. 434 3° B. W.

IX.

De meening, dat er, behalve de actie tot handhaving in het bezit (art. 606 B. W.) volgens artt. 618 en 619 nog twee andere possessoire actiën zouden zijn, nl. die tot *herstelling en handhaving* van hem, die zonder, en tot *herstelling alleen* van hem, die met geweld het bezit verloren heeft, is ongegrond.

X.

De bepaling van art. 1613 B. W. is af te keuren.

XI.

Het woord *overmagt* in art. 1619 al. 3, B. W. had duidelijker omschreven behooren te worden.

XII.

De verkooper, die van de bevoegdheid, hem gegeven door art. 237 W. v. K., heeft gebruik gemaakt, komt voor de aan den geldschieter betaalde som als schuldeischer in den faillieten boedel op.

XIII.

De bepaling van art. 440 5° W. v. K. moet ook toegepast worden in het geval bij art. 356 voorzien.

XIV.

De aanstelling van bijzondere ambtenaren ter waarneming van het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregten is wenschelijk.

XV.

Het aantal der Provinciale Geregtshoven moet belangrijk verminderd worden.

XVI.

Het is wenschelijk, dat het ambt van Rijksadvocaat behouden blijve.

XVII.

Ten onregte besliste de Hooge Raad, 23 Junij 1858 (v. d. Hrt. Bel. 7. 334) dat het O. M. bij belastingzaken niet als *gevoegde partij* is aan te merken.

XVIII.

Zelfs toevallige dronkenschap behoort niet ligt door den strafregter als verzachtende omstandigheid te worden aangenomen.

XIX.

Bigamie kan noch tot de voortdurende, noch tot de voortgezette misdrijven gerekend worden.

XX.

Bij de berekening van den census moest de patentbelasting van kroeghouders en tappers niet in aanmerking komen.

XXI.

De wijze, waarop tegenwoordig de Staten-Generaal worden zamengesteld, is niet geschikt om hen in waarheid het Nederlandsche volk te doen vertegenwoordigen.

XXII.

Te regt is de invoering van den gouden standaard voor ons land verworpen.

XXIII.

De afschaffing van de zeepaccijns is niet wenschelijk.

XXIV.

Elke inkomstenbelasting is onvoorwaardelijk af te keuren.

XXV.

De effectenhandel, zooals die tegenwoordig op groote schaal plaats heeft, werkt zeer nadeelig terug op handel en nijverheid.